

REPUBLICA POPULARĂ CHINEZĂ VERSUS TAIWAN: CULISELE RĂZBOIULUI HIBRID ALIMENTAT DE CHINA ÎMPOTRIVA TAIWANULUI

Cosmina-Nicoleta Șerbănoiu,
Relații Internaționale și Studii Europene,
promoția 2022-2025,
cosmina.serbanoiu03@e-uvvt.ro

ABSTRACT:

Studiul de față analizează metodele, scopurile și implicațiile strategice ale războiului hibrid dus de China împotriva Taiwanului. Pentru a ghida analiza, cercetarea se bazează pe formularea a două ipoteze principale. Prima ipoteză susține că strategiile de război hibrid ale Republicii Populare Chineze contribuie semnificativ la destabilizarea Republicii China (Taiwan) și influențează în mod direct stabilitatea regională și internațională. A doua ipoteză afirmă că consolidarea autoritarismului intern sub conducerea lui Xi Jinping a contribuit la radicalizarea poziției Chinei în politica externă, în special în raport cu Taiwanul. Pornind de la aceste ipoteze, cercetarea urmărește să răspundă la câteva întrebări-cheie, esențiale pentru înțelegerea complexității subiectului analizat: „Care sunt principalele tactici utilizate de Republica Populară Chineză în războiul hibrid împotriva Taiwanului?”, „Cum influențează propaganda și dezinformarea promovate de China percepția internațională asupra Taiwanului?”, „Cum se poziționează alte puteri globale, precum SUA, Japonia și UE, față de principiul „O singură China”?”, „Cum afectează războiul hibrid al Chinei relațiile diplomatice și recunoașterea internațională a Taiwanului?”

Cuvinte cheie: geopolitică, război hibrid, fake news, alianțe internaționale, propagandă

INTRODUCERE

Ascensiunea Chinei, în special sub conducerea lui Xi Jinping, este una dintre cele mai semnificative transformări geopolitice ale epocii contemporane. Această ascensiune implică o combinație de creștere economică accelerată, consolidare politică internă și afirmare tot mai agresivă pe scena internațională. Republica Populară Chineză nu este doar un jucător important pe scena politică internațională, ci este a doua economie a lumii, o putere militară majoră și o forță politică globală, cu un impact economic major, un sistem politic diferit și o cultură unică.

Am ales ca temă războiul hibrid alimentat de China împotriva Taiwanului din dorința de a înțelege în profunzime modul în care relațiile internaționale se transformă într-o eră în care războiul nu mai presupune întotdeauna confruntare armată directă. În contextul global actual, confruntările dintre state se manifestă tot mai des

într-un registru neconvențional, în care armele tăcute, precum spionajul, atacurile cibernetice sau manipularea informațională devin instrumente principale de influență și dominație. Cazul Chinei și al Taiwanului reprezintă un exemplu viu și complex al acestei tendințe, unde intensitatea conflictului nu se măsoară doar în forță militară, ci în capacitatea de a controla spații sensibile precum tehnologia, informația și percepția publică.

Am ales această temă nu doar pentru relevanța ei geopolitică actuală, ci și pentru că reflectă una dintre cele mai mari provocări ale ordinii internaționale contemporane: redefinirea conceptului de securitate într-o lume în care amenințările nu mai sunt doar vizibile și directe.

Lucrarea este structurată în trei capitole, fiecare urmărind să contureze o imagine cât mai clară și completă a conflictului dintre China și Taiwan, cu accent pe dimensiunea sa hibridă.

Primul capitol este dedicat unei incursiuni istorice în evoluția Chinei moderne, de la regimul

autoritar instaurat de Mao Zedong, trecând prin etapele reformei și deschiderii inițiate de Deng Xiaoping, până la centralizarea tot mai pronunțată a puterii în epoca lui Xi Jinping. Analiza acestor etape permite înțelegerea modului în care ideologia, naționalismul și interesele geopolitice ale Chinei au fost consolidate în timp și cum acestea influențează astăzi relația cu Taiwanul.

În al doilea capitol este analizată politica externă a Chinei sub conducerea lui Xi Jinping, care se remarcă printr-o atitudine din ce în ce mai asertivă la nivel regional și global. Este urmărit modul în care Beijingul încearcă să-și extindă influența și să-și redefiniească rolul în lume, dar și reacțiile pe care această politică le generează din partea altor actori internaționali. Atenția este concentrată pe poziția Statelor Unite, principalul aliat al Taiwanului, dar și pe reacțiile Uniunii Europene, ale Japoniei sau ale altor state din zona Indo-Pacificului.

Capitolul al treilea analizează instrumentele specifice războiului hibrid utilizate de China în relația cu Taiwanul. Sunt tratate teme precum spionajul și infiltrarea în structurile politice sau economice taiwaneze, atacurile cibernetice asupra infrastructurii critice, manipularea informațională prin intermediul mass-mediei și rețelelor sociale, precum și diverse forme de presiune economică și diplomatică. De asemenea, este abordat conceptul de zonă gri, acel spațiu de ambiguitate strategică în care China operează, profitând de lipsa unor norme internaționale clare cu privire la acțiunile non-militare ostile.

Studiul de față analizează metodele, scopurile și implicațiile strategice ale războiului hibrid dus de China împotriva Taiwanului. Pentru a ghida analiza, cercetarea se bazează pe formularea a două ipoteze principale. Prima ipoteză susține că strategiile de război hibrid ale Republicii Populare Chineze contribuie semnificativ la destabilizarea Republicii China (Taiwan) și influențează în mod direct stabilitatea regională și internațională. A doua ipoteză afirmă că consolidarea autoritarismului intern sub conducerea lui Xi Jinping a contribuit la radicalizarea poziției Chinei în politica externă, în special în raport cu Taiwanul.

Pornind de la aceste ipoteze, cercetarea urmărește să răspundă la câteva întrebări-cheie, esențiale pentru înțelegerea complexității subiectului analizat: „Care sunt principalele tactici utilizate de Republica Populară Chineză în războiul hibrid împotriva Taiwanului?”, „Cum influențează propaganda și dezinformarea promovate de China percepția internațională asupra Taiwanului?”, „Cum se poziționează alte puteri globale,

precum SUA, Japonia și UE, față de principiul „O singură China”?”, „Cum afectează războiul hibrid al Chinei relațiile diplomatice și recunoașterea internațională a Taiwanului?”

ISTORIA MODERNĂ A CHINEI

Secolul XX a reprezentat pentru China o perioadă de profunde schimbări politice, economice și sociale, transformând-o dintr-o societate agrară, marcată de influența colonială străină și slăbită de conflicte interne, într-una dintre cele mai mari puteri globale ale secolului XXI. Această tranziție nu a fost lipsită de provocări, incluzând războaie civile, ocupații străine, revoluții ideologice și reforme economice de anvergură. După prăbușirea dinastiei Qing, în 1911, și instaurarea Republicii Chineze, în 1912, în locul unei tranziții line către un stat modern și stabil, China a fost divizată de lupte pentru putere între guvernul naționalist, războinicii locali și, mai târziu, Partidul Comunist Chinez. Fondat în 1921, Partidul Comunist Chinez a jucat un rol esențial în evoluția viitoare a țării. În același timp, Kuomintangul sau Partidul Naționalist Chinez, condus inițial de Sun Yat-sen și apoi de Chiang Kai-shek, se străduia să unifice China și să restabilească ordinea. Cele două forțe politice, naționaliștii și comuniștii, au intrat mai târziu într-o confruntare de amploare, care va defini destinul Chinei în deceniile următoare.

Această confruntare a atins un punct de cotitură în anul 1927 când Chiang Kai-shek, liderul Partidului Naționalist (KMT) a declanșat Teroarea Albă, o campanie violentă împotriva comuniștilor, care a avut ca rezultat expulzarea PCC din orașe. Au loc schimbări la nivelul conducerii partidului comunist, Xiang Zhongfa devine secretar general, dar Li Lisan și Zhou Enlai au un rol conducător major. De asemenea, Uniunea Sovietică a încercat să preia controlul asupra comuniștilor chinezi prin Comintern.⁶⁶⁵

În anii săi timpurii, PCC era extrem de suspicios față de trădători și influențele externe, în special ale Rusiei, ceea ce a dus la epurări ale persoanelor considerate periculoase pentru partid. Baza de susținere a partidului erau țăranii exploatați și fermierii săraci, deși nu înțelegeau nimic din ideologia marxistă și erau bine înrădăcinați în tradiție. Între anii 1927 și 1934, au fost înființate mai multe baze rurale care au avut un rol esențial în supraviețuirea și consolidarea Partidului Comunist Chinez. Cultura violenței, alimentată de epurările interne și de persecuțiile din partea

⁶⁶⁵ Jonathan Fenby, *Istoria Chinei moderne* (București: Humanitas, 2018), p. 235.

guvernului naționalist, a devenit o caracteristică definitorie a PCC.⁶⁶⁶

1.1 CHINA ÎN TIMPUL LUI MAO ZEDONG

În 1929, comuniștii s-au refugiat în provincia Jiangxi și au preluat controlul asupra orașului Ruijin. Mao Zedong, unul dintre membrii mișcării comuniste, o figură relativ tânără și cu influență limitată, a intrat în conflict cu alți lideri și a fost temporar exclus din partid. Totuși, a reușit să domine scena politică și să creeze un model de leadership care a influențat China timp de decenii.⁶⁶⁷

După eșecul lui Li Lisan împotriva naționaliștilor, conducerea a fost preluată de Cei 28 de bolșevici, care au susținut strategiile rurale, crescând influența lui Mao.⁶⁶⁸ Acesta a lansat epurări violente împotriva rivalilor, instaurând un climat de teroare în partid și în rândul populației civile.⁶⁶⁹

Atacurile naționaliștilor a forțat armata comunistă să se retragă în baza centrală, unde au proclamat Republica Sovietică Chineză, cu Mao Zedong ca președinte. Acesta a declarat că pe teritoriul Chinei existau două state: unul „imperialist” (Republica Chineză) și unul „al maselor exploatate” (Republica Sovietică Chineză). Formarea Republicii Sovietice Chineze a fost o încercare a comuniștilor de a-și legitima puterea, dar evenimente precum atacurile naționaliste, epurările interne și trădările au arătat vulnerabilitățile partidului. Naționaliștii aveau și ei rivalități interne, care le-au destabilizat temporar poziția. În septembrie 1931, armata japoneză a invadat Mancuria, creând o nouă criză pentru naționaliști. Acest eveniment a marcat începutul formării triumphiului de conflicte care va domina următorii paisprezece ani: comuniști versus naționaliști, naționaliști versus japonezi, Partidul Comunist beneficiind de pe urma ambelor conflicte.⁶⁷⁰

După distrugerea Shanghaiului de către japonezi, la 3 martie 1932, Japonia și China au semnat un acord de încetare a focului, cu medierea Marii Britanii și a SUA. Conform înțelegerii, China a acceptat demilitarizarea zonelor din jurul Shanghaiului, iar Japonia și-a retras trupele, lăsând doar poliția locală. Această decizie a stârnit nemulțumirea chinezilor, care au organizat proteste. În Japonia, premierul Inukai Tsuyoshi, considerat un lider moderat, a fost asasinat,

scoțând la iveală tensiunile interne din Japonia și presiunea pentru mai multă expansiune militară. La 9 martie 1932, Japonia a proclamat oficial statul independent Manchukuo, condus simbolic de fostul împărat chinez Puyi, însă sub control total japonez.⁶⁷¹

Administrația japoneză a preluat controlul asupra resurselor și economiei din regiune, confiscând terenuri și supunând populația locală unei exploatare intense. Rezistența chineză a fost înăbușită cu violență, iar represaliile japoneze au fost brutale. Criticată internațional, Japonia a decis să părăsească Liga Națiunilor, acuzând organizația de discriminare rasială.⁶⁷²

În paralel, conflictul dintre naționaliști și comuniști a continuat să se intensifice. În anul 1933, Bo Gu, un tânăr lider comunist educat la Moscova, a fost numit președinte al partidului, consolidând influența Uniunii Sovietice asupra conducerii PCC. Și Chiang Kai-shek s-a confruntat cu revolte interne și probleme economice, administrația sa fiind criticată pentru corupție și ineficiență.⁶⁷³

După o serie de atacuri lansate de Chiang Kai-shek, comuniștii s-au retras în nord-vestul Chinei, declanșând Marșul cel Lung. În timpul acestuia, Mao și-a consolidat poziția în PCC și a fost recunoscut ca lider militar și politic principal. Deși pierderile au fost enorme, Marșul cel Lung a permis supraviețuirea mișcării comuniste și crearea unei noi baze în provincia Shaanxi.⁶⁷⁴

De cealaltă parte, Chiang Kai-shek a încercat să întărească armata chineză și să pregătească țara pentru un conflict major cu Japonia, dar era limitat de slăbiciuni interne și conflicte cu comuniștii. În același timp, Japonia își consolida puterea în regiune, pregătindu-se pentru o expansiune ulterioară.⁶⁷⁵

În 1934, Chiang Kai-shek a trimis un emisar la Moscova pentru a propune un front comun antifascist, care să unească naționaliștii și comuniștii împotriva Japoniei. Scopul era să atragă sprijin internațional și să folosească poziția strategică a Chinei într-un eventual conflict dintre Japonia și Uniunea Sovietică.⁶⁷⁶

Chiang Kai-shek se confrunta cu revolte interne și presiuni externe, fiind criticat pentru lipsa de acțiune împotriva Japoniei și pentru dificultățile în unificarea țării. În acest timp, comuniștii continuau să câștige sprijin popular, în ciuda condițiilor grele din nord. Chiang pregătea o campanie

⁶⁶⁶ *Ibidem*, pp. 235-236.

⁶⁶⁷ *Ibidem*, p. 238.

⁶⁶⁸ *Ibidem*, pp. 239-240.

⁶⁶⁹ *Ibidem*, pp. 240-241.

⁶⁷⁰ *Ibidem*, pp. 241-243.

⁶⁷¹ *Ibidem*, pp. 251-254.

⁶⁷² *Ibidem*, pp. 246-262.

⁶⁷³ *Ibidem*, pp. 257-264.

⁶⁷⁴ *Ibidem*, pp. 265-275.

⁶⁷⁵ *Ibidem*, pp. 276-277.

⁶⁷⁶ *Ibidem*, pp. 277-278.

împotriva bazei comuniste din Shaanxi, dar în același timp, tatona posibilitatea unor negocieri de pace cu comuniștii. Negocierile dintre naționaliști și comuniști eșuează, ambele părți punând condiții imposibile. Chiang voia ca Armata Roșie să se supună complet autorității naționaliștilor, dar Mao nu dorea să colaboreze cu naționaliștii și nici să accepte ajutor din partea sovieticilor pentru a sprijini lupta împotriva Japoniei. La începutul anului 1936, Armata Roșie a lansat o ofensivă în Shaanxi care era prezentată ca fiind îndreptată împotriva Japoniei. În realitate, ofensiva nu a reușit să-și atingă obiectivul, adică deschiderea unui coridor de aprovizionare către Mongolia sovietică. Kremlinul a luat măsuri și a trimis emisari la liderii comuniști chinezi, cerându-le să coopereze cu naționaliștii împotriva Japoniei.⁶⁷⁷

În 1936, Zhang Xueliang l-a răpit pe Chiang Kai-shek pentru a-l forța să oprească lupta cu comuniștii și să se unească împotriva Japoniei. În urma negocierilor, Chiang Kai-shek a fost eliberat, iar Zhang arestat. Evenimentul a fost un moment dramatic care a schimbat temporar direcția războiului civil chinez, forțând o alianță între naționaliști și comuniști împotriva Japoniei, deși tensiunile dintre cele două părți au continuat să existe.⁶⁷⁸

În iulie 1937, incidentul de la Podul Marco Polo a declanșat al doilea război dintre chinezi și japonezi, cu pierderi semnificative și distrugerii majore. Totul a început când japonezii au acuzat dispariția unui soldat și au cerut acces în orașul chinez Wanping. Refuzul chinezilor a provocat un atac major al japonezilor. Orașul Wanping a fost distrus, iar Beijingul a căzut sub ocupația japoneză.⁶⁷⁹

Puterile occidentale nu au dorit să se implice în acest conflict: Marea Britanie se confrunta cu expansiunea nazistă în Europa, Statele Unite nu erau pregătite să lupte în Pacific, URSS era afectată de campaniile de epurare ale lui Stalin, iar pentru anticomuniști, Tokyo reprezenta un obstacol în calea extinderii influenței sovietice. Mai mult decât atât, Germania începe să dezvolte o politică pro-japoneză, recunoscând statul marionetă Manchukuo, anulând exporturile militare către China și retrăgându-și personalul diplomatic.⁶⁸⁰

China era măcinată de conflicte interne și externe, trădări din interior și dificultăți de coordonare în fața invaziei japoneze. Regimul colaboraționist al lui Wang Jingwei fost perceput de majoritatea chinezilor ca un simbol al trădării și al slăbiciunii naționale. Armata chineză a lui

Chiang Kai-shek suferea de lipsă de inițiativă, disciplină și echipamente, soldații chinezi nu aveau pregătirea necesară, iar serviciile de informații erau slabe. Japonezii au lansat o campanie brutală împotriva Partidului Comunist Chinez, cunoscută sub numele de „Trei Tot” - „ucide tot, arde tot, distruge tot”, o strategie de teroare care a vizat populația civilă.⁶⁸¹

Din nou, contextul internațional a făcut ca frontul chinezesc să fie mai puțin prioritar pentru Occident: Marea Britanie era izolată, Germania nazistă lansa ofensive împotriva Uniunii Sovietice, Japonia s-a alăturat Pactului Tripartit, alături de Germania și Italia, formând o alianță împotriva occidentalilor.⁶⁸²

În 1941, armata chineză a devenit mai organizată și a rezistat mai bine japonezilor. Pe măsură ce conflictul cu China părea să devină de necâștigat, Japonia și-a îndreptat atenția către extinderea în Indochina, iar pe 7 decembrie a lansat atacul surpriză asupra Pearl Harbor. La 9 decembrie, China a declarat război Germaniei, Italiei și Japoniei.⁶⁸³

După Pearl Harbor, China a devenit aliat al SUA, dar relația a fost tensionată. SUA au oferit sprijin material, nu și trupe, prioritizând strategia „Europa mai întâi”, care implica concentrarea resurselor împotriva Germaniei naziste.⁶⁸⁴ Guvernul Naționalist, sprijinit de americani, a încercat să organizeze operațiuni majore împotriva Japoniei, dar eficiența sa a fost afectată de corupție și slaba pregătire militară. De partea cealaltă, comuniștii, sub Mao Zedong, au evitat luptele directe cu japonezii și s-au concentrat pe câștigarea sprijinului rural și pe consolidarea controlului intern, transformându-l pe Mao în liderul suprem al partidului.⁶⁸⁵

În 1944, japonezii au lansat Operațiunea Ichi-go, obținând victorii tactice, dar efortul lor nu a putut contracara colapsul imperiului din 1945. În același timp, slăbirea naționaliștilor și consolidarea comuniștilor au pregătit terenul pentru războiul civil chinez postbelic.⁶⁸⁶

După capitularea Japoniei pe 18 august 1945, China era devastată economic și social. Guvernul naționalist condus de KMT era perceput ca fiind slab și lipsit de viziune. Taiwanul a fost recâștigat de la Japonia, dar administrarea acestuia a fost dificilă. Comuniștii au profitat de situație pentru a-și extinde influența, în timp ce sprijinul american era nesigur.⁶⁸⁷

⁶⁸¹ *Ibidem*, pp. 306-308.

⁶⁸² *Ibidem*, p. 306.

⁶⁸³ *Ibidem*, pp. 307-308.

⁶⁸⁴ *Ibidem*, p. 309.

⁶⁸⁵ *Ibidem*, pp. 312-321.

⁶⁸⁶ *Ibidem*, pp. 322-329.

⁶⁸⁷ *Ibidem*, pp. 329-330.

⁶⁷⁷ *Ibidem*, pp. 278-279.

⁶⁷⁸ *Ibidem*, pp. 279-284.

⁶⁷⁹ *Ibidem*, pp. 284-285.

⁶⁸⁰ *Ibidem*, pp. 294-295.

Încercările de reconciliere dintre Partidul Naționalist (KMT), condus de Chiang Kai-shek și Partidul Comunist Chinez (PCC), condus de Mao Zedong, mediate de SUA, au eșuat. Mao a atras de partea sa masele rurale, promițându-le reforme agrare și încurajându-le să se răzbune împotriva dușmanilor de clasă. Guvernul naționalist era afectat de corupție, inflație masivă și pierderea sprijinului popular.⁶⁸⁸

PCC a folosit tactici de gherilă și a obținut controlul asupra resurselor esențiale din Manciuria, consolidându-și poziția. Armata de Eliberare a Poporului, inițial o forță de gherilă, a fost transformată într-o armată bine organizată și disciplinată. În 1949, după o serie de înfrângeri majore, Chiang Kai-shek și guvernul naționalist s-au retras în Taiwan, proclamându-se în continuare drept guvernul legitim al Chinei. Sprijinul SUA a fost limitat, fiind afectat de slăbiciunile interne ale partidului naționalist. Deși URSS a evitat o implicare directă în conflictul civil, aceasta a oferit sprijin material comuniștilor. La 1 octombrie 1949, Mao Zedong a proclamat înființarea Republicii Populare Chineze la Beijing, stat recunoscut imediat de Moscova.⁶⁸⁹

PCC a început implementarea unor reforme agrare, redistribuind pământul moșierilor către țărani și consolidând controlul asupra economiei. De asemenea, PCC a instituit o guvernare autoritară, eliminând opoziția și centralizând puterea. Mao însuși s-a transformat într-o figură idolatrizată, folosind teroarea pentru consolidarea controlului.⁶⁹⁰

În decembrie 1949, la scurt timp după proclamarea Republicii Populare Chineze, Mao a efectuat o vizită la Moscova pentru a negocia cu Stalin anularea tratatului semnat de URSS cu naționaliștii, în 1945, după conferința de la Ialta și semnarea unei noi înțelegeri cu guvernul său. La 14 februarie 1950, a fost semnat Tratatul de Prietenie, Alianță și Ajutor Reciproc cu rezultate sub așteptările lui Mao, dar justificate în contextul Războiului Rece.⁶⁹¹

Războiul din Coreea (1950-1953) a reprezentat un test major pentru regimul comunist. China a intervenit în conflict în octombrie 1950, ca reacție la avansul trupelor americane și sud-coreene spre granița sa de pe râul Yalu și la presiunea URSS, care solicita Chinei să sprijine Coreea de Nord. Această implicare a consolidat relațiile Chinei cu Uniunea Sovietică, dar a determinat

SUA să intensifice sprijinul acordat Taiwanului și să-și mențină o prezență semnificativă în Asia de Est.⁶⁹²

În perioada 1950-1951, China și-a extins controlul teritorial prin invadarea Tibetului, justificând această acțiune prin revendicări istorice de suveranitate. În mai 1951 a fost semnat Acordul de Eliberare Pașnică a Tibetului, autoritățile chineze angajându-se să garanteze autonomia regiunii și să păstreze structurile tradiționale de guvernare, religie și organizare socială.⁶⁹³

În aceeași perioadă, regimul comunist a impus ideologia în viața de zi cu zi prin campanii de „rectificare” și sistemul „danwei”, care controla viața profesională și personală a oamenilor. Totodată, a fost lansată o ofensivă împotriva influențelor străine cu naționalizări și expulzarea cetățenilor străini.⁶⁹⁴

În septembrie 1953, China a lansat primul plan cincinal, inspirat de modelul sovietic, care viza transformarea economiei, predominant agrară, într-o economie industrializată, cu accent pe dezvoltarea industriei grele și modernizarea infrastructurii. Constituția din 1954 a Republicii Populare Chineze a confirmat dominația Partidului Comunist și a stabilit structura oficială a statului.⁶⁹⁵

Pe plan internațional, China a continuat să își întărească relațiile cu Uniunea Sovietică, din partea căreia a beneficiat de sprijin economic, tehnologic și militar. Totodată, Partidul Comunist Chinez a inițiat relații diplomatice cu guverne necomuniste, precum cel al Indiei, care a tolerat anexarea Tibetului.⁶⁹⁶

Însă una dintre cele mai mari provocări ale Chinei a fost Taiwanul, care, sprijinit de SUA, și-a consolidat economia și comerțul și a implementat reforme agricole semnificative, rezistând atacurilor continentale. În schimb, China continentală s-a confruntat cu tensiuni din cauza colectivizării forțate, industrializării rapide și controlului statului asupra cerealelor.⁶⁹⁷

În 1956 Mao Zedong a inițiat „Campania celor O Sută de Flor” prin care încuraja libera exprimare și critica la adresa guvernului. Însă, pe măsură ce valul de critici s-a intensificat și a vizat direct Partidul și pe Mao însuși, campania a fost oprită brusc, în 1957.⁶⁹⁸ Urmarea a fost o reprimare severă: mii de intelectuali, scriitori și oficiali

⁶⁹² *Ibidem*, pp. 363-366.

⁶⁹³ *Ibidem*, p. 367.

⁶⁹⁴ *Ibidem*, pp. 368-372.

⁶⁹⁵ *Ibidem*, pp. 373-377.

⁶⁹⁶ *Ibidem*, pp. 377-378.

⁶⁹⁷ *Ibidem*, pp. 378-381.

⁶⁹⁸ Frank Dikotter, *China după Mao*, traducere de Dan Bălănescu (Iași: POLIROM, 2024), pp. 29-30.

⁶⁸⁸ *Ibidem*, pp. 331-345.

⁶⁸⁹ *Ibidem*, pp. 338-348.

⁶⁹⁰ *Ibidem*, pp. 356-359.

⁶⁹¹ *Ibidem*, pp. 362-363.

au fost persecutați, iar societatea a intrat într-un climat de frică și cenzură.⁶⁹⁹

În 1958, Mao Zedong a lansat campania Marele Salt Înainte, o campanie radicală ce a reorganizat agricultura în comune populare și a abolit proprietatea privată. Provinciile au primit autonomie, iar populația a fost mobilizată în muncă industrială și agricolă. Deși a fost prezentată ca un succes, campania s-a bazat pe raportări exagerate sau chiar false.⁷⁰⁰

În această perioadă cu apărut primele divergențe ideologice și strategice între Mao Zedong și liderul sovietic Nikita Hrușciiov. Mao a criticat atitudinea prudentă a Uniunii Sovietice față de Taiwan, percepend această rețineră ca un semn de lipsă de sprijin ferm. La scurt timp, Armata de Eliberare a lansat un bombardament masiv asupra insulelor Quemoy, aflate sub controlul guvernului naționalist din Taiwan pentru a testa reacția Statelor Unite, care au intervenit rapid în favoarea Taiwanului.⁷⁰¹

În curând, problemele cauzate de Marele Salt Înainte au devenit imposibil de ignorat. Politicile agricole defectuoase, dezorganizarea administrativă și supraestimarea recoltelor a dus la o distribuție defectuoasă a resurselor alimentare, declanșând o foamete devastatoare, soldată cu milioane de victime. În același timp, Tibetul a devenit un punct de tensiune, fiind scena unei revolte reprimată brutal de autoritățile chineze. Ca urmare, liderul spiritual al regiunii, Dalai Lama, a fugit în exil în India. Eșecul economic și social al campaniei a slăbit poziția lui Mao, care a fost nevoit să împartă, simbolic, o parte din putere cu lideri precum Liu Shaoqi.⁷⁰²

Începând cu anul 1960, relațiile dintre Beijing și Moscova s-au deteriorat semnificativ pe fondul conflictelor ideologice, iar URSS și-a retras sprijinul economic, tehnologic și consilierii din China.⁷⁰³ În octombrie 1962, China a învins India într-un conflict de frontieră și a instituit unilateral un armistițiu. La 14 iulie 1964, relațiile diplomatice dintre Beijing și Moscova au fost întrerupte, ceea ce a plasat China într-o poziție ostilă față de cele două puteri mondiale: SUA și URSS. În ciuda slăbiciunilor interne, China și-a menținut imaginea de lider al lumii în curs de dezvoltare, sprijinind regimuri aliate, cu scopul de a-și extinde influența globală.⁷⁰⁴

Pentru a redresa economia, Liu Shaoqi a implementat politici economice mai pragmatice,

reducând amploarea colectivizării și adoptând măsuri mai echilibrate. Mao a perceput aceste reforme drept o amenințare și l-a îndepărtat de la conducere. Pentru a-și reafirma controlul, Mao s-a înconjurat de un grup de apropiați, cunoscut drept „Clica celor patru”, din care făcea parte și soția președintelui, alături de alți trei membri ai conducerii de rang înalt. Aceștia au jucat un rol esențial în pregătirea și declanșarea Revoluției Culturale, un nou val de epurări politice menit să elimine presupusele elemente „revizioniste” și „oportuniste” din partid și din societate. Revoluția Culturală a produs transformări profunde în viața politică, economică și socială a Chinei, fiind marcată de haos ideologic, conflicte interne și distrugerea patrimoniului cultural.⁷⁰⁵

În vara anului 1966, Mao a încurajat tinerii, în special studenții, să formeze unități paramilitare, numite Gărzile Roșii, menite să sprijine interesele partidului. Aceste grupuri de tineri radicalizați au instaurat teroarea în marile orașe: au atacat persoane suspectate de insuficientă loialitate față de Mao, au persecutat intelectuali și oficiali de partid, au distrus cărți, opere de artă și instituții de cultură. Simbolurile influenței occidentale, inclusiv vestimentația și stilurile de viață inspirate din afara Chinei, au fost condamnate.⁷⁰⁶

În ciuda haosului intern, China a continuat dezvoltarea programului său nuclear, inițiat de Mao în 1964. Pe 7 iunie 1967, cercetătorii chinezi au testat cu succes prima bombă cu hidrogen, marcând un progres semnificativ în capacitățile militare ale țării.⁷⁰⁷

În doar câteva luni, haosul a cuprins orașele Chinei, Gărzile Roșii divizându-se în facțiuni violente. Mao a realizat că situația scăpase de sub control și a trimis Armata de Eliberare să restabilească ordinea, dar implicarea ei variabilă a agravat conflictul, care a degenerat în lupte armate cu aspect de război civil.⁷⁰⁸ Haosul intern a avut consecințe economice dezastruoase. Producția agricolă și industrială a scăzut dramatic, sistemul fiscal s-a prăbușit, iar venitul intern pe cap de locuitor s-a diminuat considerabil. Sub presiunea realității, Mao a dizolvat multe unități ale Gărzilor Roșii, iar Armata a preluat controlul asupra țării.⁷⁰⁹

Tensiunile din partid au crescut după ce Lin Biao, ministru al apărării și aliat apropiat al lui Mao în timpul Revoluției Culturale, a fost acuzat de complot împotriva liderului. În septembrie

⁶⁹⁹ Fenby, *op.cit.*, pp. 381-389.

⁷⁰⁰ *Ibidem*, pp. 390-395.

⁷⁰¹ *Ibidem*, pp. 395-396.

⁷⁰² *Ibidem*, pp. 396-405.

⁷⁰³ *Ibidem*, p. 413.

⁷⁰⁴ *Ibidem*, pp. 413-415.

⁷⁰⁵ *Ibidem*, pp. 415-427.

⁷⁰⁶ *Ibidem*, pp. 428-454.

⁷⁰⁷ *Ibidem*, pp. 433-467.

⁷⁰⁸ *Ibidem*, pp. 455-461.

⁷⁰⁹ *Ibidem*, pp. 461-467.

1971, Lin și familia sa au murit într-un accident aviatic în Mongolia, în timp ce încercau să fugă din China, după presupusa eșuare a unei lovituri de stat.⁷¹⁰

Relațiile tensionate cu Uniunea Sovietică au determinat China să caute o apropiere diplomatică de Statele Unite. Semnalele de reconciliere au apărut în 1971, când delegația americană de tenis de masă, aflată în turneu în Japonia, a fost invitată să joace în China, inițiativă cunoscută sub denumirea „diplomația jocului de ping-pong”. În același an, Henry Kissinger, consilierul american pentru securitate națională al președintelui Nixon, a efectuat două vizite secrete în Republica Populară Chineză, pentru a stabili contacte diplomatice cu liderii chinezi și pentru a pregăti terenul pentru vizita istorică a președintelui Nixon în China, în februarie 1972.⁷¹¹ Prima vizită, desfășurată între 9 și 11 iulie 1971, a inclus discuții între Kissinger și premierul Zhou Enlai pe teme precum retragerea trupelor americane din Taiwan, dacă Beijingul îi ajută pe americani în chestiunea vietnameză și recunoașterea principiului „O singură China”. În cadrul celei de-a doua vizite din octombrie 1971, negocierile au continuat și au fost stabilite detaliile vizitei președintelui Richard Nixon.⁷¹²

Un moment cheie a avut loc la 25 octombrie 1971, când Adunarea Generală a ONU a recunoscut Republica Populară Chineză ca unic reprezentant legitim al Chinei, înlocuind astfel Republica China (Taiwan), care a pierdut recunoașterea diplomatică la ONU și a fost exclusă din organizație, un statut care rămâne neschimbat până în prezent.⁷¹³

Vizita președintelui Richard Nixon în China, desfășurată între 21 și 28 februarie 1972, a marcat începutul unei relații oficiale între Statele Unite și Republica Populară Chineză, după decenii de izolare și tensiuni. Discuțiile s-au axat pe subiecte precum relațiile bilaterale, problema Taiwanului, Războiul din Vietnam, precum și URSS și echilibrul de putere în Asia. Momentul culminant al acestor eforturi diplomatice a fost semnarea Comunicatului de la Shanghai, în 1972, un document care a stabilit principiile de bază ale relațiilor chino-americane și a deschis calea pentru cooperarea ulterioară între cele două națiuni. SUA și-au exprimat angajamentul față de principiul „O Singură Chină”, recunoscând Taiwanul ca parte a Chinei, însă fără a defini clar viitorul politic al insulei.⁷¹⁴

⁷¹⁰ *Ibidem*, pp. 475-477.

⁷¹¹ *Ibidem*, pp. 475-477.

⁷¹² *Ibidem*, pp. 478-479.

⁷¹³ *Ibidem*, pp. 479-480.

⁷¹⁴ *Ibidem*, pp. 480-484.

Începând cu 1973, influența Revoluției Culturale a început să slăbească și tot mai mulți lideri politici marginalizați au fost reabilitați și readuși în funcții de conducere. Printre aceștia s-a aflat și Deng Xiaoping. Acesta a fost numit vicepremier, iar ulterior a devenit vicepreședinte al Partidului Comunist⁷¹⁵ și șef al Statului Major General.⁷¹⁶ Influența sa crește pe măsură ce starea de sănătate a lui Mao se înrăutățește. În colaborare cu premierul Zhou Enlai, Deng a lansat programul economic „Cele patru modernizări”, care viza reforme în agricultură, industrie, apărare și știință și tehnologie. Politicile sale contrastau însă cu ideologia radicală susținută de „Clica celor patru”. Radicalii au lansat campanii de critică împotriva lui Deng, dar impactul lor a fost limitat datorită sprijinului larg de care Deng se bucura în rândul aparatului administrativ.⁷¹⁷

Pe 8 ianuarie 1976, decesul premierului Zhou Enlai a reprezentat o pierdere majoră pentru tabăra moderată a Partidului Comunist Chinez, dar și o oportunitate pentru „Clica celor Patru” de a încerca să preia un control mai mare asupra partidului și guvernului.⁷¹⁸

În primăvara lui 1976, mii de chinezi s-au adunat în Piața Tian'anmen pentru a-l omagia pe Zhou Enlai și pentru a-și exprima nemulțumirea față de politicile radicale ale lui Mao și ale „Clicii celor Patru”. Manifestațiile au fost reprimate,⁷¹⁹ iar Deng Xiaoping a fost înlăturat din funcții, fiind acuzat că a sprijinit protestele. Hua Guofeng a fost numit premier și vicepreședinte al partidului. Marginalizarea lui Deng a fost însă de scurtă durată, deoarece pe 9 septembrie 1976, Mao Zedong a murit, lăsând loc unei lupte intense pentru succesiune între „Clica celor Patru” și liderii moderații ai Partidului Comunist.⁷²⁰ La scurt timp, Clica celor Patru și susținătorii săi au fost arestați sub acuzația de conspirație și subminare a partidului. Această acțiune, orchestrată de Hua Guofeng, desemnat de Mao ca succesor, a marcat sfârșitul oficial al Revoluției Culturale, punând capăt unei perioade de haos politic și social care afectase profund China.⁷²¹

1.2. CHINA POST MAO

După moartea lui Mao Zedong, Hua Guofeng a preluat conducerea Partidului, dar influența sa a fost eclipsată rapid de Deng Xiaoping, reabilitat

⁷¹⁵ *Ibidem*, p. 509.

⁷¹⁶ *Ibidem*, pp. 486-490.

⁷¹⁷ Dikotter, *China după Mao*, p. 21.

⁷¹⁸ Fenby, *op. cit.*, p. 492.

⁷¹⁹ Dikotter, *op. cit.*, pp. 24-25.

⁷²⁰ Fenby, *op. cit.*, pp. 494-498.

⁷²¹ *Ibidem*, pp. 498-501.

oficial. Consolidându-și poziția politică, Deng a fost numit, în august 1977, vicepreședinte al PCC, alături de Ye Jianying, Wang Dongxing și un alt loialist al lui Hua.⁷²²

Deng a susținut ideea că modernizarea economică e mai importantă decât ideologia și în decembrie 1978, a lansat politica de reformă și deschidere, orientând Partidul spre creștere economică prin descentralizare, eficientizare, stimularea performanței și asumarea responsabilității manageriale.⁷²³

Pe plan extern, Deng Xiaoping a început să îmbunătățească relațiile cu SUA, sub președinția lui Jimmy Carter, care vedea în China un partener strategic în competiția cu Uniunea Sovietică. În 1978, SUA au acceptat poziția Beijingului că există o singură China și că administrația RPC reprezintă singurul guvern legitim, rupând relațiile diplomatice cu Taiwanul. Această decizie a stârnit furia sovieticilor care au sistat Tratatul asupra reducerii armamentelor strategice (SALT).⁷²⁴

În 1979, Deng Xiaoping a devenit primul lider chinez care a vizitat Statele Unite, marcând un moment istoric în relațiile bilaterale. În timpul acestei vizite, au fost semnate mai multe acorduri de cooperare în informații, educație și economie. SUA au acordat Chinei statutul de națiune favorizată, permițând vânzarea de echipamente militare neletale către Beijing, inclusiv tehnologie de cercetare.⁷²⁵

În timpul întâlnirii cu președintele american, Deng Xiaoping și-a exprimat intenția de a ataca Vietnamul, motivând decizia prin apropierea Hanoiului de URSS și intervenția militară vietnameză în Cambodgia pentru a slăbi mișcarea comunistă „Khmerii Roșii”, susținută de China. Armata chineză, slab pregătită și ineficient coordonată, a suferit pierderi mari, iar conflictul s-a dovedit lung și costisitor, departe de lecția rapidă dorită de China.⁷²⁶ Eșecul militar l-a determinat pe Deng Xiaoping să adopte o poziție mai dură față de cei care susțineau libertatea de expresie. Zidul Democrației din Beijing, unde activiștii își exprimau criticile la adresa guvernului, a fost închis și mai mulți contestatari au fost arestați.⁷²⁷

În aceste condiții, Deng și-a întezit atacurile împotriva lui Hua Guofeng, forțând demisia aliaților acestuia, în februarie 1980. În august, Zhao Ziyang l-a înlocuit pe Hua în funcția de premier, iar Hu Yaobang a devenit liderul general al PCC.

⁷²² *Ibidem*, p. 509.

⁷²³ *Ibidem*, pp. 508-513.

⁷²⁴ *Ibidem*, pp. 513-514.

⁷²⁵ *Ibidem*, pp. 514-515.

⁷²⁶ *Ibidem*, pp. 515-516.

⁷²⁷ *Ibidem*, pp. 516-517.

Deși Deng Xiaoping nu a ocupat niciodată oficial funcția de șef de stat sau de guvern, el a fost liderul de facto al Chinei.⁷²⁸

Când Deng Xiaoping a preluat puterea, China se afla într-o stare de sărăcie extremă, rămânând în urma Japoniei, Coreei de Sud și chiar a Taiwanului. Sub regimul autoritar al lui Chiang Kai-shek și al fiului său Chiang Ching-kuo și cu sprijinul SUA, Taiwanul a reușit să facă tranziția de la o economie agrară la una industrială, atrăgând investiții străine și modernizându-se prin politici economice protecționiste și eficiente.⁷²⁹

Inspirat de succesul economic al Taiwanului, Deng Xiaoping a inițiat reforme economice majore prin liberalizarea agriculturii, crearea Zonelor Economice Speciale și stimularea sectorului privat. În 1979, China a adoptat politica unui singur copil pentru a limita creșterea populației și a evita o criză economică și alimentară.⁷³⁰ Deng Xiaoping a reformat armata și conducerea Partidului, promovând lideri tineri și educați, numiți „al treilea eșalon”.⁷³¹ Totodată, China a început să investească în tehnologie și să se inspire din modelul occidental.⁷³²

Pe plan internațional, China a continuat să își consolideze poziția internațională prin deschidere economică și relații diplomatice pragmatice. Relațiile cu SUA s-au menținut, în ciuda tensiunilor privind Taiwanul și, începând cu anii '80, relațiile cu Moscova s-au îmbunătățit treptat. În 1984, China și Marea Britanie au semnat Declarația comună chino-britanică, stabilind revenirea Hong Kongului sub suveranitatea Chinei, dar menținând un sistem economic distinct, conform principiului „o țară, două sisteme”.⁷³³

În anul 1986, în China au loc manifestații studențești de amploare, protestatarii cerând reforme politice mai profunde și liberalizarea mai accentuată a sistemului. Autoritățile le-au reprimat rapid, iar liderul reformist Hu Yaobang a fost forțat să demisioneze din funcția de secretar general al Partidului Comunist Chinez, în ianuarie 1987. În locul său a fost numit Zhao Ziyang, iar funcția de premier a fost preluată de Li Peng, o alegere de compromis, fiind singurul acceptat atât de reformiști, cât și de conservatori.⁷³⁴

În 1988, liberalizarea prețurilor a generat o inflație galopantă, scumpiri rapide și speculații economice, ceea ce a alimentat nemulțumirea populației. Corupția, inegalitățile sociale și

⁷²⁸ *Ibidem*, pp. 517-522.

⁷²⁹ *Ibidem*, pp. 523-524.

⁷³⁰ *Ibidem*, p. 527.

⁷³¹ *Ibidem*, pp. 529-532.

⁷³² *Ibidem*, pp. 533-537.

⁷³³ *Ibidem*, pp. 537-539.

⁷³⁴ *Ibidem*, pp. 542-546.

instabilitatea economică au creat un climat tensionat, care avea să se agraveze în următorii ani.⁷³⁵

Pe plan extern, liderul sovietic Mihail Gorbaciov a anunțat retragerea parțială a trupelor din Mongolia și Afganistan, răspunzând astfel unor cereri pe care China le formulase de mult timp.⁷³⁶

În aprilie 1989, moartea fostului secretar general al PCC, Hu Yaobang, a declanșat un val de proteste studentești la Beijing, care, ulterior, s-au extins în toată țara. Studenții și muncitorii au cerut reforme politice, libertăți democratice și măsuri împotriva corupției.⁷³⁷

Pe fondul acestor tensiuni interne, în mai 1989, China a primit vizita liderului sovietic Mihail Gorbaciov, marcând prima întâlnire la nivel înalt dintre cele două state după aproape trei decenii de relații tensionate. Evenimentul simboliza normalizarea relațiilor chino-sovietice, însă, în același timp, protestele din stradă deveneau tot mai intense, atrăgând atenția internațională.⁷³⁸

În rândul conducerii de partid, opiniile erau împărțite în ceea ce privește modul în care ar trebui gestionată situația: liderii reformiști pledau pentru dialog cu protestatarii, în timp ce conservatorii cereau măsuri dure. Deng Xiaoping a văzut protestele ca o amenințare occidentală și a ordonat legea marțială.⁷³⁹ Zhao Ziyang s-a opus acestei decizii, însă poziția sa în partid devenea tot mai slabă. Pe 19 mai 1989 a fost înlăturat de la putere și înlocuit cu Jiang Zemin. Regimul comunist a transmis astfel un mesaj clar: deși acceptase reforme economice, nu avea de gând să tolereze și reforme politice și că era hotărât să păstreze puterea indiferent de cost.⁷⁴⁰

În noaptea de 3 spre 4 iunie 1989, Armata de Eliberare a Poporului a intervenit violent în Piața Tian'anmen, provocând sute sau chiar mii de morți, numărul exact fiind necunoscut. Subiectul rămâne puternic cenzurat în China, iar comemorările publice sunt interzise. Masacrul din Piața Tian'anmen a atras sancțiuni internaționale: Statele Unite și Uniunea Europeană au suspendat cooperarea militară, au impus restricții privind vânzarea de echipamente tehnologice și au limitat accesul Chinei la împrumuturi din partea unor instituții financiare internaționale.⁷⁴¹

Evenimentele din 1989 au fost urmate de o campanie de represiune: mii de persoane au fost arestate, liderii mișcării au fost obligați să fugă

în exil, iar oficialii care simpatizaseră cu protestatarii au fost eliminați din funcții. Zhao Ziyang a fost plasat în arest la domiciliu și înlocuit cu Jiang Zemin.⁷⁴²

Colapsul Uniunii Sovietice, din 1991 și prăbușirea regimurilor comuniste din Europa de Est au fost folosite de conducerea chineză ca argument pentru a justifica necesitatea unui control politic strict și pentru a evita orice reforme democratice care ar fi putut destabiliza regimul.⁷⁴³

În ciuda izolării politice și a climatului politic tensionat din interiorul partidului, China și-a menținut, într-un ritm mai lent totuși, strategia de dezvoltare economică. Sub conducerea lui Deng Xiaoping și a lui Jiang Zemin, țara a adoptat un model hibrid de economie de piață controlată de stat. După moartea lui Deng Xiaoping, în februarie 1997, Jiang Zemin a devenit liderul incontestabil al Chinei, continuând să promoveze economia socialistă de piață și deschiderea țării către investițiile străine.⁷⁴⁴

Un eveniment politic crucial al mandatului său a fost retrocedarea Hong Kong-ului către China, pe 1 iulie 1997, punând capăt celor 156 de ani de dominație britanică. Hong Kong a devenit Regiune Administrativă Specială (RAS), sub principiul „o țară, două sisteme”, ceea ce îi permitea să își păstreze sistemul capitalist și un grad ridicat de autonomie în următorii 50 de ani.⁷⁴⁵

În 1999, colonia Macao a fost retrocedată Chinei. În paralel, Jiang Zemin a încercat să își extindă politica de reunificare și asupra Taiwanului, însă a întâmpinat o puternică rezistență. Începând cu anii '90, Taiwan, oficial Republica China, a adoptat o politică externă foarte activă, promovând ideea că este un stat independent de facto, ceea ce a atras reacții dure din partea Beijingului. China a continuat să considere Taiwanul o provincie rebelă și a susținut constant că insula trebuie reunificată cu Republica Populară Chineză, chiar și prin forță, dacă este necesar. Pe măsură ce Taiwanul și-a consolidat democrația, ideea de „identitate taiwaneză” a devenit tot mai populară, fiind promovată de Partidul Democrat Progresist (PDP), principala forță politică pro-independență. Declarația lui Lee Teng-hui conform căreia Taiwanul era un „stat” a reprezentat o schimbare semnificativă față de politica anterioară și un pas spre afirmarea Taiwanului ca entitate separată. Guvernul chinez a condamnat imediat această poziție, acuzându-l că încearcă să divizeze China și a avertizat că orice mișcare spre independență

⁷³⁵ *Ibidem*, pp. 546-553.

⁷³⁶ *Ibidem*, pp. 561-562.

⁷³⁷ *Ibidem*, pp. 554-565.

⁷³⁸ *Ibidem*, pp. 569-570.

⁷³⁹ *Ibidem*, pp. 566-571.

⁷⁴⁰ *Ibidem*, pp. 572-579.

⁷⁴¹ *Ibidem*, pp. 584-592.

⁷⁴² *Ibidem*, pp. 599-601.

⁷⁴³ *Ibidem*, p. 600.

⁷⁴⁴ *Ibidem*, pp. 601-615.

⁷⁴⁵ *Ibidem*, pp. 616-618.

ar putea duce la intervenție militară. Într-un gest de intimidare, armata chineză a organizat exerciții militare în strâmtoarea Taiwanului, determinând Statele Unite să trimită marina militară în regiune pentru a evita escaladarea conflictului. Deși Taiwan nu a declarat oficial independența, poziția lui Lee Teng-hui a dus la răcirea relațiilor cu China și la un val de tensiuni diplomatice. Beijingul a continuat să mențină o presiune diplomatică și militară asupra insulei și a intensificat eforturile pentru a izola Taiwanul pe plan internațional, încercând să convingă mai multe țări să rupă relațiile diplomatice cu Taipei.⁷⁴⁶

Deși au existat tensiuni cu Occidentul din cauza Taiwanului și a drepturilor omului, guvernul de la Beijing a menținut o politică externă bazată pe cooperare economică și dialog diplomatic. China a trecut de la un stat izolat și criticat pe scena internațională la statutul de mare putere economică și rival global al SUA. În 1999, bombardarea ambasadei Chinei din Belgrad de către NATO, a provocat un val de furie anti-occidentală în China, însă relațiile economice cu Occidentul nu au fost afectate semnificativ.⁷⁴⁷

În anul 2001, China a devenit membră a Organizației Mondiale a Comerțului, un moment esențial pentru integrarea sa în economia globală. Această aderare a facilitat creșterea economică rapidă și extinderea relațiilor comerciale cu SUA și Uniunea Europeană. Republica Populară Chineză a devenit o fabrică a lumii, fiind principalul centru de producție pentru multe companii occidentale, ceea ce a dus la o creștere semnificativă a exporturilor și a investițiilor străine directe.⁷⁴⁸

După retragerea sa, Jiang Zemin a rămas influent în politica chineză, iar reformele inițiate în timpul său au pus bazele ascensiunii economice ulterioare sub conducerea lui Hu Jintao. Mandatul lui Hu Jintao s-a caracterizat printr-o creștere economică susținută, consolidarea poziției Chinei pe scena globală și un stil de guvernare mai colectiv decât al predecesorului său. Guvernul chinez a încercat să reducă inegalitățile sociale și să îmbunătățească condițiile de trai, străduindu-se să păstreze stabilitatea și controlul, dar și să pară mai deschis și mai democratic în ochii populației.⁷⁴⁹

În politica externă, Hu Jintao urmărit să-și extindă influența economică și diplomatică în Africa și America Latină, prin acorduri comerciale și investiții și a consolidat relațiile economice cu Japonia. Jocurile Olimpice de la Beijing, din

2008, au reprezentat un moment de afirmare a Chinei ca superputere globală, deși au existat și critici internaționale pentru încălcarea drepturilor omului sau pentru acțiunile sale în diverse regiuni ca Sudan sau Darfur.⁷⁵⁰

Alipirea Taiwanului a rămas și de această dată un obiectiv greu de realizat, încercările Beijingului de a-i atrage de partea sa pe politicienii care se împotriveau autonomiei insulei s-au soldat cu eșec. În anul 2008, Partidul Democrat Progresist (PDP), care dorea independența Taiwanului și recunoașterea sa internațională, a pierdut alegerile în favoarea KMT (Kuomintang). Numărul din ce în ce mai mare al locuitorilor care se autodefineau „taiwanezi” a determinat partidul naționalist, ajuns la putere, să recunoască identitatea taiwaneză, dar, în același timp, să caute să reducă tensiunile cu Beijingul și să consolideze legăturile economice dintre cele două țări.⁷⁵¹

La sfârșitul mandatului lui Hu Jintao, puterea a fost transferată lui Xi Jinping, care a preluat conducerea unei Chine puternice economic, dar confruntată cu provocări sociale și internaționale tot mai mari.

CHINA ÎN TIMPUL LUI XI JINPING

La începutul secolului XXI, China se afla într-un proces accelerat de transformare, marcând o tranziție spectaculoasă de la o economie planificată rigidă la o economie de piață controlată de stat. În urma reformelor lansate de Deng Xiaoping în anii '80 și continuate de Jiang Zemin și Hu Jintao, statul chinez a cunoscut o creștere economică fără precedent, devenind „fabrica lumii” și atrăgând investiții străine masive. Această expansiune economică a scos sute de milioane de oameni din sărăcie și a urbanizat rapid societatea, dar a venit la pachet cu dezechilibre sociale, corupție și inegalități profunde între regiuni.

Pe plan internațional, China începea să-și asume un rol din ce în ce mai activ, beneficiind de integrarea în OMC în 2001 și devenind un actor indispensabil în lanțurile globale de producție. Cu toate acestea, în ciuda modernizării și a deschiderii economice, structura politică a rămas profund autoritară, controlată de PCC. Acest contrast între deschiderea economică și închiderea politică a definit prima parte a secolului XXI, pregătind terenul pentru consolidarea unui model politic centralizat și pentru ascensiunea unui nou tip de conducere: autoritară, naționalistă și profund ideologică. În acest context tensionat și

⁷⁴⁶ *Ibidem*, pp. 618-620.

⁷⁴⁷ *Ibidem*, p. 620.

⁷⁴⁸ *Ibidem*, p. 621.

⁷⁴⁹ *Ibidem*, pp. 624-625.

⁷⁵⁰ *Ibidem*, pp. 623-624.

⁷⁵¹ *Ibidem*, p. 624.

plin de contradicții, Xi Jinping preia conducerea Chinei în 2012, inaugurând o nouă eră în care statul își reafirmă autoritatea asupra tuturor aspectelor vieții economice, sociale și geopolitice.

2.1. XI JINPING ȘI VIZIUNEA SA POLITICĂ

Înainte de a ajunge la putere, Xi Jinping a avut o viață marcată de evenimente dramatice. A fost martor atât la persecuția, cât și la reabilitarea tatălui său, Xi Zhongxun, în timpul Revoluției Culturale și a fost trimis în adolescență să muncească în satul Liangjiahe din provincia Shaanxi, ca parte a politicilor radicale ale regimului maoist. Aceste experiențe l-au marcat profund și i-au consolidat convingerea că doar un partid comunist puternic poate preveni haosul și instabilitatea.⁷⁵²

Odată ajuns la putere, Xi a implementat politici economice menite să controleze strict administrațiile locale și să reducă dependența acestora de împrumuturile externe. Cu toate acestea, sub conducerea sa, China a acumulat datorii uriașe, iar administrațiile locale au adoptat metode alternative de finanțare pentru a evita regulile stricte impuse de Beijing. Campania sa împotriva corupției a eliminat numeroși rivali politici și lideri corporatiști implicați în activități frauduloase, dar a fost interpretată și ca un mijloc de consolidare a puterii personale.⁷⁵³

Limitele de mandat pentru președinte și vicepreședinte au fost eliminate în 2018, ceea ce i-a permis lui Xi să rămână la putere pe termen nelimitat. Această decizie a consolidat controlul său asupra partidului și statului, marcând o îndepărtare semnificativă de la practica de conducere colectivă a predecesorilor săi.⁷⁵⁴

În ceea ce privește controlul ideologic, Xi Jinping a intensificat cenzura asupra presei și internetului. Începând cu 2015, numeroși jurnaliști străini au fost expulzați, iar rețelele sociale și site-urile străine de știri au fost blocate. Cultul personalității a fost promovat activ, imaginea președintelui fiind tipărită pe prima pagină a fiecărui ziar și aplicată pe brelocuri, afișe și insigne. În școlile din întreaga țară, cărțile neconforme au fost înlocuite cu titluri aprobate de Ministerul Educației, precum „Manifestul Partidului Comunist” și poezii ale președintelui Mao.⁷⁵⁵

Pe plan economic, relațiile dintre SUA și China au devenit din ce în ce mai tensionate. În 2018,

Washingtonul a impus taxe vamale și alte bariere comerciale, acuzând China de practici incorecte, precum furtul de proprietate intelectuală, transferul forțat de tehnologie și restricționarea accesului la piață. Chiar și fără război comercial, mai multe companii străine începeau deja să părăsească China din cauza creșterilor costurilor și a șirului nesfârșit de reglementări. În 2021, s-a produs un adevărat exod al firmelor străine, iar Japonia chiar și-a plătit companiile să își mute fabricile în alte țări. Acest val de plecări a lovit puternic economia chineză într-un moment în care țara se afla deja într-un impas. Problemele demografice, precum scăderea forței de muncă din cauza politicii copilului unic, au amplificat dificultățile economice.⁷⁵⁶

Deși la cel de-al Treilea Plen al Comitetului Central din 2013 s-a declarat că forțele pieței vor juca un rol „decisiv” în alocarea resurselor, sub conducerea lui Xi Jinping, statul și Partidul Comunist Chinez și-au consolidat controlul asupra economiei. Acest lucru s-a întâmplat prin întărirea controlului asupra întreprinderilor de stat (SOEs), dar și prin sprijinirea sectorului privat prin intermediul fondurilor de ghidare guvernamentale.⁷⁵⁷ În plus, în anul 2021 a fost lansată inițiativa „Prosperitate comună”, menită să reducă inegalitățile economice și să promoveze o dezvoltare mai echitabilă.⁷⁵⁸

Xi Jinping a transformat China într-un stat hipercentralizat, cu un control strict asupra economiei, societății și informației. Campania împotriva corupției, măsurile de cenzură și reprimarea opoziției au consolidat dominația Partidului Comunist, în timp ce tensiunile externe și dificultățile economice ridică semne de întrebare cu privire la sustenabilitatea acestui model autoritar în viitor.

2.2. XI JINPING ȘI PRINCIPIUL „O SINGURĂ CHINA”

Pentru China, principiul „O Singură China” nu lasă loc de compromis: orice stat care recunoaște oficial Taiwanul își pierde automat relațiile diplomatice și economice cu Beijingul. Această politică rigidă servește nu doar ca un instrument de presiune diplomatică, ci și ca un avertisment strategic pentru comunitatea internațională: recunoașterea Taiwanului echivalează cu sfidarea directă a suveranității chineze. Prin urmare, majoritatea statelor aleg să nu mențină legături oficiale cu Taipeiul, chiar dacă întrețin relații

⁷⁵² Abu Rayhan, *Xi Jinping and the New Chinese Century* (Dhaka: Rayhans, 2023), pp. 14-17.

⁷⁵³ Dikotter, *China după Mao*, pp. 277-286.

⁷⁵⁴ Rayhan, *op. cit.*, p. 40.

⁷⁵⁵ Dikotter, *op. cit.*, pp. 287-288.

⁷⁵⁶ *Ibidem*, pp. 289-290.

⁷⁵⁷ Rayhan, *op. cit.*, p. 54.

⁷⁵⁸ *Ibidem*, pp. 10-11.

comerciale sau culturale neoficiale. China își extinde acest control simbolic și asupra forumurilor internaționale, unde exercită influență pentru a bloca participarea Taiwanului sau pentru a impune condiții restrictive de reprezentare.⁷⁵⁹

Una dintre cele mai vizibile încercări ale Chinei de a șterge identitatea distinctă a Taiwanului se manifestă în sport. La fiecare patru ani, la deschiderea Jocurilor Olimpice, delegația taiwaneză nu este prezentată drept Taiwan, ci sub denumirea „Chineze Taipei”. Această convenție impusă de China afectează nu doar denumirea oficială a echipei, ci și simbolurile sale naționale: steagul și imnul sunt diferite, iar orice încercare de afișare a emblemei Taiwanului în timpul competițiilor este interzisă și, uneori, reprimată prin forță.⁷⁶⁰

La rândul său, Taiwanul, devenit o democrație puternică în ultimele decenii, nu se mai identifică cu regimul autoritar și comunist de la Beijing. Autoritățile de la Taipei depun eforturi pentru a-și consolida relațiile internaționale cu state care îi susțin cauza și pentru a-și extinde cercul de aliați politici. Pe plan intern, guvernul taiwanez investește masiv în apărare pentru a descuraja o eventuală invazie chineză. Deși își dorește pacea și menținerea status quo-ului, Taiwanul evită proclamarea oficială a independenței, tocmai pentru a preveni un conflict militar cu China.⁷⁶¹

Statele Unite sprijină Taiwanul prin vânzări de echipamente militare și, deși nu există un tratat formal de apărare reciprocă, se presupune că ar interveni în cazul unei invazii. Această incertitudine strategică a descurajat până acum Beijingul, deoarece China nu este încă pregătită să susțină un conflict militar direct cu SUA.⁷⁶²

Pe lângă aspectele militare, există și considerente geopolitice majore. Dacă Taiwanul ar cădea sub controlul Beijingului, reputația Statelor Unite ar fi afectată, ceea ce ar putea genera îngrijorare în rândul altor aliați ai Washingtonului. În același timp, anexarea Taiwanului ar crește considerabil puterea Chinei, atât datorită economiei avansate a insulei, cât și poziției sale strategice. Controlul asupra Taiwanului i-ar oferi Chinei acces nerestricționat la Oceanul Pacific și o influență mai mare asupra comerțului global, în condițiile în care aproximativ 20% din traficul maritim mondial trece prin Strâmtoarea Taiwan.⁷⁶³

⁷⁵⁹ Alexandra Albu, „Zece lucruri pe care trebuie să le știi despre Taiwan și China, următorul mare clinci pe harta războaielor lumii”, *Panorama*, 4 noiembrie 2024, <https://panorama.ro/china-taiwan-risc-razboi-exercitii-10-lucruri/>, accesat în data de 22.03.2025.

⁷⁶⁰ *Ibidem*.

⁷⁶¹ *Ibidem*.

⁷⁶² *Ibidem*.

⁷⁶³ *Ibidem*.

Taiwanul ocupă, așadar, o poziție geopolitică strategică și joacă un rol esențial în menținerea păcii și a fluxului economic în regiunea Asia-Pacific. Unificarea Beijingului cu Taipei ar spori semnificativ puterea Chinei, dar ar contribui la accentuarea tensiunilor în Asia de Est și în Pacific. Plasarea armatei chineze în Taiwan ar amplifica rivalitatea istorică dintre China și Japonia, riscând să declanșeze o cursă regională a înarmărilor.⁷⁶⁴

În concluzie, recunoașterea internațională a Taiwanului este împiedicată de mai mulți factori. Unul dintre principalele obstacole îl reprezintă politica „O Singură Chină”, promovată de Republica Populară Chineză care descurajează alte state să stabilească relații diplomatice oficiale cu Taiwanul. De asemenea, lipsa calității de membru al ONU reprezintă un dezavantaj important pentru Taiwan pe plan internațional. Influența economică, politică și strategică tot mai puternică a Chinei determină multe state, în special pe cele în curs de dezvoltare care depind de Beijing ca partener comercial esențial, să evite susținerea Taiwanului pentru a nu compromite relațiile cu China. La rândul lor, Statele Unite, chiar dacă mențin o relație strânsă cu Taiwanul, nu recunosc oficial Republica China ca stat suveran.⁷⁶⁵

2.3. XI JINPING SI POLITICA EXTERNĂ. RUSIA

În context extern, se evidențiază o asemănare între Xi Jinping și Vladimir Putin, ambii lideri împărtășind o viziune naționalistă și o atitudine critică față de influența occidentală. Atât Putin, cât și Xi aspiră să fie recunoscuți drept lideri politici de importanță mondială. Amândoi și-au modificat constituțiile pentru a-și prelungi mandatele, au consolidat cultul personalității și au instaurat un climat de teamă în jurul lor. Putin își intimidează apropiații, își elimină adversarii prin asasinat sau exil, în timp ce Xi a orchestrat epurări constante în rândul conducerii de vârf a Chinei.⁷⁶⁶

Criza din Ucraina din 2014 l-a determinat pe președintele Chinei să își consolideze relațiile cu Rusia. În același an, China și Rusia au semnat un acord de gaze naturale care a consolidat

⁷⁶⁴ Yusa Djuyandi, Arfin Sudirman, R. Widya Setiabudi Sumadinata, „Taiwan Crisis: A Strategic Analysis Amid the US-China Tension”, *The Seybold Report*, vol. 17, nr. 8 (octombrie 2022): pp. 596-601.

⁷⁶⁵ *Ibidem*.

⁷⁶⁶ „Financial Times: Taiwanul încă mai poate evita soarta Ucrainei”, *EurActiv.ro*, 16 ianuarie 2024, <https://www.euractiv.ro/extern/financial-times-taiwanul-inca-mai-poate-evita-soarta-ucrainei-65259>, accesat în data de 23.03.2025.

cooperarea energetică dintre cele două țări. În februarie 2022, pe fondul acumulării de trupe rusești la granița cu Ucraina, cei doi lideri s-au întâlnit la Beijing și au declarat că parteneriatul lor nu are limite.⁷⁶⁷

Deși proiectează imaginea unor lideri siguri pe ei, ambii trădează semne de neliniște privind direcția în care evoluează evenimentele. Decizia lui Putin de a invada Ucraina în 2022 a fost influențată, în mare parte, de teama că țara ar putea scăpa de sub influența Moscovei, punându-i în pericol moștenirea istorică. În mod similar, Xi Jinping privește cu îngrijorare creșterea numărului de taiwanezi care se identifică drept taiwanezi, nu chinezi. Victoria electorală a lui Lai Ching-te, un susținător al identității distincte a Taiwanului și al dreptului poporului său de a-și decide singur viitorul, complică și mai mult planurile Beijingului. Atât Putin, cât și Xi consideră Ucraina și Taiwanul ca fiind părți legitime ale țărilor lor. Ambii neagă orice formă reală de autonomie a acestor teritorii și le percep ca simple instrumente ale influenței americane. Din perspectiva lor, recuperarea acestor regiuni ar reprezenta împlinirea destinului istoric al Rusiei și Chinei, dar și o lovitură puternică pentru dominația globală a Statelor Unite. Întrebarea este dacă aceste paralele vor determina, în cele din urmă, o acțiune militară a Chinei după modelul rus.⁷⁶⁸

După invazia Ucrainei ordonată de Vladimir Putin, revendicările teritoriale ale Chinei s-au intensificat. Xi Jinping, confruntat cu un bilanț nesatisfăcător în politica internă, încearcă să devieze atenția publicului printr-un discurs naționalist, încercând să mascheze eșecurile în gestionarea pandemiei și declinul economic.⁷⁶⁹

Asemenea Kremlinului, care și-a mobilizat trupele la granița cu Ucraina sub pretextul unor exerciții militare, armata lui Xi Jinping menține Taiwanul într-o stare constantă de tensiune. Navele chineze au traversat frecvent linia de demarcație maritimă, iar avioanele militare au încălcat spațiul aerian taiwanez. Deși China dispune de o forță militară superioară, războiul declanșat de Putin a demonstrat că superioritatea numerică și tehnologică nu garantează o victorie rapidă. Costurile uriașe ale invaziei ruse în Ucraina sunt un semnal de alarmă pentru Xi.⁷⁷⁰

În plus, experiența de luptă a celor două armate diferă semnificativ. Rusia și-a testat capacitățile militare în conflictele din Siria, Georgia și Cecenia, în timp ce ultima confruntare militară

majoră a Chinei datează din 1979, când armata sa a avut rezultate modeste în războiul cu Vietnamul.⁷⁷¹

Un alt factor esențial este poziția Statelor Unite. Washingtonul a sprijinit Ucraina, dar a exclus o intervenție militară directă. În schimb, în cazul Taiwanului, SUA nu recunosc oficial independența insulei, însă președintele Biden a declarat că America se va implica activ în apărarea sa. Această diferență fundamentală ar putea influența deciziile Beijingului privind o eventuală acțiune militară.⁷⁷²

Un alt aspect esențial este geografia. Spre deosebire de Rusia, care a invadat Ucraina printr-o frontieră terestră, China ar trebui să lanseze o invazie amfibie, un tip de operațiune mult mai complex și riscant. Strâmtoarea Taiwan, care separă cele două teritorii, este frecvent afectată de ape agitate, iar litoralul stâncos al insulei principale face debarcările amfibii extrem de dificile. Mai mult, insulele sunt puternic fortificate, echipate cu sisteme de rachete anti-aeriene și anti-navă, radare de avertizare timpurie și trupe bine antrenate, gata să respingă orice atac.⁷⁷³

Pe termen lung, există temeri că Republica Populară Chineză ar putea recurge la forța militară pentru a anexa Taiwanul, fiind impulsionată de ambiția și orgoliul președintelui Xi Jinping, care își dorește să intre în istorie drept liderul care a reunit China. În prezent, Beijingul își limitează acțiunile la propagandă, amplificarea naționalismului, promovarea principiului „O Singură China”, presiuni politice asupra altor state pentru a izola Taiwanul și conducerea sa politică, precum și exerciții militare frecvente în apropierea insulei, mai ales în momentele cheie pentru Taipei.⁷⁷⁴

2.4. XI JINPING ȘI POLITICA EXTERNĂ. SUA, JAPONIA ȘI UE

Asia găzduiește jumătate dintre cele mai rapide 20 de economii în creștere, contribuie cu două treimi la creșterea globală și generează 40% din PIB-ul global. Având în vedere importanța tot mai mare a Asiei, China a intrat în vizorul Statelor Unite.⁷⁷⁵ Relația dintre China și SUA a trecut de la o perioadă în care Beijingul privea

⁷⁷¹ *Ibidem.*

⁷⁷² *Ibidem.*

⁷⁷³ „Sub amenințarea bătașilor. Ce pot învăța Ucraina și Taiwan una de la cealaltă?”, *Universul.net*, 19 ianuarie 2024, <https://universul.net/sub-amenintarea-batausilor-ce-pot-invata-ucraina-si-taiwan-una-de-la-cealalta/>, accesat în data de 24.03.2025.

⁷⁷⁴ Albu, *art. cit.*

⁷⁷⁵ Evan S. Medeiros, „The Changing Fundamentals of US-China Relations”, *The Washington Quarterly*, vol. 42, nr. 3 (11 octombrie 2019): p. 94.

⁷⁶⁷ Rayhan, *Xi Jinping and the New Chinese Century*, p. 95.

⁷⁶⁸ *Art. cit.*, *EurActiv.ro*, 16 ianuarie 2024.

⁷⁶⁹ *Ibidem.*

⁷⁷⁰ *Ibidem.*

către SUA ca o sursă de inspirație, la o etapă în care China nu doar că o vede ca principalul rival, dar o și critică intens.⁷⁷⁶

Competiția dintre SUA și China este alimentată de naționalismul chinez promovată de Xi Jinping și de ambiția Chinei de a deveni un lider global. Ambele țări urmăresc reformarea ordinii internaționale, însă în moduri și din motive diferite. Această competiție este intensificată de diferențele privind alegerile politice și economice ale Chinei, de centralizarea puterii de către PCC și de eforturile Beijingului de a legitima modelul său politic la nivel internațional. Sub conducerea lui Xi, China devine tot mai încrezătoare în propriile capacități și își asumă un rol global mai activ.⁷⁷⁷

Începând cu 2021, Xi a adoptat un ton mai dur față de Statele Unite, desemnându-le drept principala amenințare la adresa dezvoltării Chinei. El a acuzat, de asemenea, țările occidentale, conduse de SUA, că implementează politici de izolare și suprimare a Chinei, ceea ce reprezintă o schimbare semnificativă față de abordarea mai moderată adoptată de Beijing până atunci.⁷⁷⁸ Diferențele existente între cele două puteri devin tot mai pronunțate, iar instabilitatea crește pe măsură ce incertitudinea privind intențiile fiecărei părți se amplifică.⁷⁷⁹

O dimensiune esențială a relației tensionate dintre SUA și China o reprezintă războiul comercial, care a cunoscut evoluții semnificative în ultimii ani. Războiul comercial dintre Statele Unite și China a debutat oficial în iulie 2018, odată cu decizia administrației președintelui Donald Trump de a impune tarife vamale asupra unor importuri chineze.⁷⁸⁰ Administrația Trump a tratat războiul comercial cu China ca pe o oportunitate de a-și extinde controlul asupra politicii comerciale, folosind retorica securității naționale pentru a justifica măsuri economice unilaterale. Prin redefinirea constantă a relațiilor internaționale în termeni de prieten vs. dușman, politica externă americană a început să se bazeze pe confruntare mai degrabă decât pe cooperare, o abordare care a adus cu sine riscuri semnificative atât pentru democrația internă, cât și pentru stabilitatea economică globală.⁷⁸¹

⁷⁷⁶ Michael Cox, „How Soviet is China?”, *Council on Geostrategy*, 22 mai 2023, <https://www.geostrategy.org.uk/britains-world/how-soviet-is-china/>, accesat în data de 02.04.2025.

⁷⁷⁷ Medeiros, *art. cit.*, pp. 100-101.

⁷⁷⁸ Rayhan, *Xi Jinping and the New Chinese Century*, p. 110.

⁷⁷⁹ Medeiros, *art. cit.*, p. 102.

⁷⁸⁰ Ken Itakura, „Evaluating the Impact of the US–China Trade War”, *Asian Economic Policy Review*, vol.15, nr. 1 (30 august 2019): p. 77, <https://doi.org/10.1111/aepr.12286>.

⁷⁸¹ Dan Steinbock, „U.S.-China Trade War and Its Global Impacts”, *China Quarterly of International Strategic Studies*, vol. 4, nr. 4 (2018): pp. 515-537.

Sub administrația Biden, SUA au impus tarife strategice pentru a proteja industria națională de practicile comerciale neloiale ale Chinei și au colaborat cu parteneri internaționali pentru a susține un sistem comercial global echitabil.⁷⁸²

De la revenirea lui Donald Trump la Casa Albă în 2025, războiul comercial dintre SUA și China s-a intensificat rapid. Administrația sa a reluat politica tarifelor punitive,⁷⁸³ o măsură drastică care a dus la suspendarea aproape completă a comerțului cu al treilea cel mai mare partener comercial al SUA. Ca răspuns, China a crescut taxele aplicate exporturilor americane, amplificând astfel tensiunile dintre cele două mari economii globale. Totuși, într-un moment de detensionare, cele două puteri au anunțat recent un acord care marchează o încercare de recalibrare a relației comerciale, după luni de politici tarifare agresive care au contribuit la deteriorarea încrederii publice și la o creștere bruscă a așteptărilor inflaționiste în rândul populației.⁷⁸⁴

În ceea ce privește Taiwanul, SUA își mențin poziția clară și activă de sprijin, pe fondul tensiunilor tot mai mari din regiunea Indo-Pacific. Administrația americană consideră că amenințarea militară din partea Chinei este în creștere, mai ales în contextul intensificării exercițiilor militare chineze din jurul insulei și al pregătirilor explicite pentru o posibilă acțiune armată. Washingtonul continuă să își întărească prezența strategică în zonă, reafirmând angajamentul față de securitatea Taiwanului și față de echilibrul regional. În același timp, SUA exercită presiuni asupra aliaților din regiune pentru a-și consolida capacitățile de apărare și pentru a reduce dependența economică de China, considerată un factor care complică luarea deciziilor strategice în eventualitatea unei crize. Deși angajamentul militar american rămâne esențial, se pune accent tot mai mult pe responsabilitatea colectivă în fața potențialelor riscuri din Asia-Pacific.⁷⁸⁵

⁷⁸² „FACT SHEET: President Biden Takes Action to Protect American Workers and Businesses from China’s Unfair Trade Practices”, *U.S. Department of Commerce*, 14 mai 2024, <https://www.commerce.gov/news/fact-sheets/2024/05/fact-sheet-president-biden-takes-action-protect-american-workers-and>, accesat în data de 28.05.2025.

⁷⁸³ Jennifer Clarke, „What tariffs has Trump announced and why?”, *BBC News*, 28 mai 2025, <https://www.bbc.com/news/articles/cn93e12rypgg>, accesat în data de 28.05.2025.

⁷⁸⁴ Christopher Rugaber, „US consumer sentiment slides to 3-year lows as trade war raises inflation anxiety”, *AP News*, 16 mai 2025, <https://apnews.com/article/economy-inflation-consumer-confidence-f7d2635e665fa1be2695c5e830fc23ae>, accesat în data de 28.05.2025.

⁷⁸⁵ Tara Copp, David Rising, „US defense secretary warns Indo-Pacific allies of ‘imminent’ threat from China”, *AP News*, 31 mai 2025, <https://apnews.com/article/us-hegseth-speech-china-taiwan-7a0ee0860be972f5f9eeca09926ecd85>, accesat în data de 31.05.2025.

Poziția Japoniei față de Taiwan este definită de o ambiguitate strategică, menținută constant de-a lungul timpului. În 1972, Japonia a recunoscut oficial guvernul comunist de la Beijing drept singura autoritate legitimă a Chinei, întrerupând relațiile diplomatice cu guvernul naționalist de la Taipei. Totuși, Tokio nu a recunoscut niciodată în mod explicit suveranitatea Chinei asupra Taiwanului. În prezent, Japonia întreține relații neoficiale stabile și apropiate cu Taiwanul și își exprimă frecvent preocuparea pentru stabilitatea regiunii. Cu toate acestea, în ciuda apropierei dintre cele două părți, este puțin probabil ca Japonia să se implice militar într-un eventual conflict. Reacția Tokyo-ului în cazul unui atac chinez asupra Taiwanului ar depinde de contextul politic și legal intern, dar poziția oficială rămâne una prudentă, marcată de echilibru diplomatic și accent pe menținerea păcii în Strâmtoarea Taiwan, fără a provoca direct Beijingul.⁷⁸⁶

După democratizarea Taiwanului, Japonia a început să-l vadă ca un partener și prieten esențial cu care împărtășește valori democratice, considerând stabilitatea acestuia crucială pentru securitatea regională, chiar dacă își menține poziția oficială privind „O singură China”.⁷⁸⁷

În ceea ce privește relația Japoniei cu China, aceasta a fost destul de tensionată, mai ales din cauza Insulelor Senkaku, cunoscute în China sub numele de Diaoyu. Deși ambele state au depus eforturi pentru a rezolva problema, tensiunile rămân ridicate.⁷⁸⁸

Potrivit lui Koichi Sato, ofensiva Chinei asupra Insulelor Senkaku are la bază patru motive principale din perspectivă japoneză: nevoia de resurse naturale, în special după raportul ECAFE al ONU din 1968, care a evidențiat potențialul petrolifer al zonei, problemele istorice cu Japonia, utilizarea disputei ca instrument în luptele interne pentru putere din cadrul Partidului Comunist Chinez și folosirea conflictului pentru promovarea integrării naționale și a patriotismului, prin exploatarea sentimentului anti-japonez și toleranța manifestațiilor împotriva Japoniei.⁷⁸⁹

⁷⁸⁶ Adam P. Liff, „Has Japan’s policy toward the Taiwan Strait changed?”, *BROOKINGS*, 23 august 2021, <https://www.brookings.edu/articles/has-japans-policy-toward-the-taiwan-strait-changed/>, accesat în data de 10.04.2025.

⁷⁸⁷ Adam P. Liff, „Japan, Taiwan and the “One China” Framework after 50 Years”, *Cambridge University Press*, 26 septembrie 2022, <https://www.cambridge.org/core/journals/china-quarterly/article/japan-taiwan-and-the-one-china-framework-after-50-years/14816CCA1B6E067452E15B2CED381165>, accesat în data de 10.04.2025.

⁷⁸⁸ Rayhan, *Xi Jinping and the New Chinese Century*, p. 86.

⁷⁸⁹ Koichi Sato, „The Senkaku Islands Dispute: Four Reasons of the Chinese Offensive - A Japanese View”, *Journal of Contemporary East Asia Studies*, vol. 8, nr. 1 (23 iunie 2019): pp. 51-70.

În ceea ce privește Uniunea Europeană, China, în rivalitatea sa cu Statele Unite, a încercat să păstreze poziția neutră a Uniunii. Xi și-a exprimat clar sprijinul pentru ca Uniunea Europeană să își întărească capacitatea de a-și urma propriile politici externe și de apărare, independent de influența Statelor Unite. De asemenea, el dorește ca UE să privească acensiunea Chinei ca putere globală dintr-o perspectivă imparțială și echilibrată. China a încercat să-și consolideze legăturile cu Uniunea Europeană pentru a-și extinde influența globală și a promova un sistem multipolar, însă unele state membre și-au exprimat îngrijorarea privind drepturile omului și atitudinea tot mai asertivă a Chinei.⁷⁹⁰

Deși Uniunea Europeană acceptă politica „O Singură China” și recunoaște guvernul Republicii Populare Chineze ca fiind singurul guvern legitim, relațiile dintre UE și Taiwan s-au consolidat constant, evoluând într-un parteneriat solid și o cooperare strânsă în multiple domenii. Cele două părți colaborează anual în domeniul drepturilor omului, promovând valori fundamentale precum demnitatea umană, egalitatea și democrația și abordând împreună teme esențiale precum abolirea pedepsei cu moartea, egalitatea de gen și respectarea drepturilor persoanelor LGBTI.⁷⁹¹

La nivel internațional, Uniunea Europeană susține soluționarea pașnică a disputelor din Strâmtoarea Taiwan, respingând orice formă de amenințare sau recurgere la forță și pledând, în schimb, pentru dialog și angajament constructiv. Din perspectivă economică, Taiwanul reprezintă un partener comercial esențial pentru Uniune. Progresele tehnologice din domenii precum tehnologia informației și comunicațiilor, inteligența artificială și energia verde generează oportunități semnificative de colaborare economică și inovație între cele două regiuni.⁷⁹²

În concluzie, conducerea lui Xi Jinping marchează o nouă etapă în evoluția Chinei, caracterizată prin centralizarea puterii, întărirea controlului Partidului Comunist și revenirea la o ideologie autoritară, profund naționalistă. Deși China își menține statutul de mare putere economică și strategică, politica internă a fost dominată de măsuri represive, limitarea libertăților și promovarea cultului personalității. Pe plan extern, relațiile tensionate cu SUA, presiunile asupra Taiwanului și apropierea de Rusia conturează

⁷⁹⁰ Rayhan, *Xi Jinping and the New Chinese Century*, pp. 82-83.

⁷⁹¹ „Uniunea Europeană și Taiwan”, *Serviciul European de Acțiune Externă*, 31 decembrie 2024, https://www.eeas.europa.eu/delegations/taiwan/european-union-and-taiwan_en?s=242&etrans=ro, accesat în data de 12.04.2025.

⁷⁹² *Ibidem*.

o direcție geopolitică clară: afirmarea Chinei ca rival direct al ordinii internaționale liberale. Totuși, provocările economice și demografice, combinate cu izolarea tot mai evidentă, ridică semne de întrebare privind sustenabilitatea modelului promovat de Xi pe termen lung.

RĂZBOIUL HIBRID ALIMENTAT DE CHINA ÎMPOTRIVA TAIWANULUI

Războiul hibrid este o formă complexă de confruntare care combină mijloace militare și non-militare, convenționale și neconvenționale, într-un sistem coordonat și adaptat vulnerabilităților țintei. Acest tip de conflict urmărește atingerea obiectivelor strategice prin acțiuni ambigue, desfășurate adesea sub pragul conflictului deschis, precum manipularea informațională, presiunea diplomatică, atacurile cibernetice și destabilizarea internă a statului-țintă.⁷⁹³

Deși controversat și uneori considerat vag, termenul „război hibrid” oferă un cadru util de interpretare a fenomenelor care sfidează granițele tradiționale dintre pace și război.⁷⁹⁴

Războiul hibrid se distinge prin ambiguitate strategică și dificultatea de a fi identificat și contracarat eficient. Acțiunile desfășurate nu se limitează la teatrele de operațiuni militare convenționale, ci se extind tot mai mult în spațiul cibernetic și informațional. În acest context, influențarea percepțiilor publice devine un obiectiv central. Astfel, conflictul hibrid se bazează în mod esențial pe manipularea informațiilor, diseminarea de știri false și modelarea realității percepute de public, cu scopul de a influența deciziile politice și de a submina încrederea în instituțiile statului.⁷⁹⁵

Un atac hibrid poate părea, la început, un incident izolat, însă acțiunile sincronizate în diverse domenii pot avea un efect destabilizator major. De aceea, capacitatea de avertizare timpurie și de identificare a acestor tipare este esențială. Nivelul relativ scăzut de înțelegere a războiului hibrid limitează reacția eficientă a statelor. Este esențială dezvoltarea unui cadru conceptual clar și a unor mecanisme de cooperare internațională care să sprijine recunoașterea și contracararea acestui tip de amenințare.⁷⁹⁶

⁷⁹³ Romică Cernat, „Războiul hibrid – trăsături și efecte –” *Gândirea Militară Românească*, nr. 2 (2019): p. 56.

⁷⁹⁴ Erik Reichborn-Kjennerud, Patrick Cullen, „What is Hybrid Warfare?”, *NUPI Policy Brief*, (2016): p. 1, https://nupi.brage.unit.no/nupi-xmlui/bitstream/handle/11250/2380867/NUPI_Policy_Brief_1_Reichborn_Kjennerud_Cullen.pdf, accesat în data de 08.05.2025.

⁷⁹⁵ Cernat, *art. cit.*, p. 57.

⁷⁹⁶ *Ibidem*, p. 58.

Raportându-ne la China, statul de astăzi nu mai seamănă cu imaginea cunoscută din ultimele decenii. Sub conducerea lui Xi Jinping, statul chinez a trecut printr-o transformare profundă, redefinindu-și regimul politic, identitatea și ambițiile internaționale. Nu mai este o putere emergentă aflată în tranziție, ci un actor global care își promovează activ propriul model de autoritate și dezvoltare, centrat pe supravegherea digitală, controlul informațional și o viziune ideologică diferită de cea occidentală.⁷⁹⁷

China se conturează ca o provocare majoră pentru democrațiile lumii. Proiectul PCC nu urmărește doar controlul instituțiilor, ci și influențarea profundă a conștiinței cetățenilor. Aparatul de stat este proiectat pentru a acționa nu doar asupra vieții publice, ci și asupra dimensiunii psihologice și culturale a individului, într-o încercare sistematică de remodelare a gândirii și loialității. Regimul chinez nu se limitează la administrarea prezentului, el caută să rescrie trecutul și să revendice controlul asupra viitorului. Figura lui Xi este plasată în centrul acestei viziuni, întruchipând un lider cu autoritate necontestată, într-un sistem care combină puterea politică tradițională cu tehnologiile avansate ale erei digitale. În acest context, confruntarea globală nu mai este doar economică sau militară, ci se transformă într-una profund ideologică, cu implicații civilizatoare.⁷⁹⁸

Situația dintre China și Taiwan reflectă clar viziunea realistă asupra politicii internaționale, așa cum este formulată de Hans Morgenthau. Conform principiilor realismului, politica este guvernată de legi obiective care derivă din natura umană, iar statele acționează în funcție de propriul interes definit în termeni de putere. În acest sens, comportamentul Chinei față de Taiwan nu poate fi înțeles prin apel la morală sau ideologie, ci ca o manifestare a dorinței de a-și conserva și extinde influența regională. În logica realistă, o mare putere precum China va căuta să elimine orice amenințare la adresa intereselor sale strategice, iar Taiwanul, deși un stat mic, reprezintă o astfel de provocare prin aspirațiile sale la autonomie și prin relațiile sale cu alte puteri. Astfel, presiunea constantă exercitată de China asupra Taiwanului, inclusiv în plan militar și diplomatic, reflectă exact ideea conform căreia interesul definit ca putere este conceptul central care guvernează politica internațională. De asemenea, prudența, considerată de Morgenthau virtutea

⁷⁹⁷ Kai Strittmatter, *Noua dictatură. Supravegherea digitală ca politica de stat în China*, traducere de Alexandrina Panaite-Cserkesz (București: Humanitas, 2024), p. 13.

⁷⁹⁸ *Ibidem*, p. 13.

esențială în politică poate fi observată în strategia Chinei de a evita confruntarea directă, dar de a menține presiunea activă pe termen lung, până când echilibrul de putere îi va fi favorabil.⁷⁹⁹

În momentul de față, acțiunile Chinei sunt concentrate pe instrumente de influență indirectă: propagandă, intensificarea sentimentului naționalist, promovarea principiului „O Singură China”, exercitarea de presiuni politice asupra altor state pentru a izola Taiwanul pe scena internațională și a delegitima conducerea sa. De asemenea, Beijingul desfășoară exerciții militare ori de câte ori în Taiwan au loc evenimente politice importante, alături de operațiuni militare periodice în proximitatea insulei.⁸⁰⁰

O trăsătură distinctivă a războiului hibrid alimentat de China împotriva Taiwanului este dezechilibrul de putere dintre actorii implicați. În acest caz, China, ca sursă a amenințării hibride, este net superioară din punct de vedere militar față de Taiwan. Aceasta dispune de una dintre cele mai mari și bine finanțate armate din lume, de echipamente militare moderne, de o economie în plină expansiune și de o influență tehnologică în creștere. Totodată, un factor esențial îl constituie voința politică fermă a Beijingului, susținută de un curent naționalist larg răspândit, în care reunificarea cu Taiwanul reprezintă un obiectiv de importanță strategică și simbolică majoră.⁸⁰¹

În această privință, situația din Taiwan prezintă asemănări cu războiul hibrid desfășurat de Rusia împotriva Ucrainei. Totuși, în cazul ucrainean, atacul s-a bazat puternic pe vulnerabilități interne: corupție la nivel înalt, lipsa de legitimitate guvernamentală și slăbirea instituțiilor. În Crimeea, Rusia a exploatat aceste slăbiciuni cu ajutorul propagandei și al colaboratorilor locali, iar prezența ofițerilor loiali Moscovei în structurile de apărare a dus la pasivitate sau chiar colaborare cu forțele ruse, permițând ocuparea rapidă a peninsulei.⁸⁰²

Un alt element definitiv al războiului hibrid din Ucraina a fost prezența semnificativă a minorității ruse, care i-a oferit Rusiei atât un pretext politic pentru intervenție, cât și sprijin operațional. De asemenea, presa rusă și presa ucraineană aflată sub influență rusă, au reușit cu mare succes, construirea unei realități alternative

în care prezentau faptul că cei mai mulți etnici ruși sau vorbitori de limbă rusă au fost în favoarea secesiunii din Ucraina, deși, în realitate, acest lucru nu corespundea realității.⁸⁰³

În contrast, în Taiwan, identitatea națională s-a transformat semnificativ în ultimele decenii. Din ce în ce mai mulți cetățeni se identifică drept taiwanezi, nu chinezi și își doresc să trăiască într-un stat cu adevărat independent. Taiwanul s-a consolidat ca o democrație solidă, ceea ce îl plasează în opoziție cu regimul autoritar și comunist al Republicii Populare Chineze. În plan diplomatic, insula caută să-și întărească relațiile cu statele care îi susțin cauza, promovându-se ca un stat democratic în regiunea Asia-Pacific.⁸⁰⁴

Totodată, Taiwanul își extinde rețeaua de parteneri politici și își intensifică investițiile în sectorul apărării pentru a descuraja o eventuală invazie. Deși populația își dorește independența, în prezent preferă să mențină status quo-ul, evitând proclamarea oficială a independenței pentru a nu declanșa un conflict militar cu China. Din fericire, datorită economiei prospere și a poziției strategice în lanțurile globale de aprovizionare, Taiwanul dispune de resursele financiare necesare pentru a-și susține eforturile de apărare.⁸⁰⁵

Atât China, cât și Taiwan urmăresc cu mare atenție desfășurarea războiului din Ucraina, fiecare învățând lecții relevante pentru propriile interese strategice. China își adaptează tacticile de război hibrid în perspectiva unei posibile confruntări cu Taiwanul, testând metode precum utilizarea dronelor și exercitarea unei presiuni psihologice constante. La rândul său, Taiwan analizează conflictul pentru a înțelege cum ar putea răspunde în cazul în care China își pune în aplicare amenințările privind recurgerea la forță pentru a-și revendica suveranitatea asupra insulei.⁸⁰⁶

Una dintre cele mai importante lecții învățate de Taiwan din războiul ruso-ucrainean este că solidaritatea și coeziunea socială sunt esențiale în fața unui pericol extern. Începând cu anii 1980, Taiwanul s-a afirmat ca un model de democrație. Conștienți de pericolul reprezentat de represiunea regimului chinez, majoritatea taiwanezilor prețuiesc libertățile de care dispun

⁸⁰³ *Ibidem*.

⁸⁰⁴ *Albu, art. cit.*

⁸⁰⁵ *Ibidem*.

⁸⁰⁶ „China urmărește războiul din Ucraina pentru a dezvolta strategii de război hibrid împotriva Taiwanului – responsabil taiwanez”, *Economica.net*, 12 octombrie 2022, https://www.economica.net/china-urmareste-razboiul-din-ucraina-pentru-a-dezvolta-strategii-de-razboi-hibrid-impotriva-taiwanului-responsabil-taiwanez_618444.html, accesat în data de 11.05.2025.

⁷⁹⁹ Hans J. Morgenthau, *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace. Brief Edition*, revised by Kenneth W. Thompson (New York: McGraw-Hill, 1993), pp. 1-8.

⁸⁰⁰ *Albu, art. cit.*

⁸⁰¹ *Ibidem*.

⁸⁰² Howard Wang, Brett Zakheim, *China's Lessons from the Russia-Ukraine War: Perceived New Strategic Opportunities and an Emerging Model of Hybrid Warfare* (Santa Monica: RAND Corporation, 2025), pp. 8-9.

și resping orice formă de dictatură. Pe de altă parte, în Ucraina, coeziunea socială este slăbită de fenomene precum profiturile generate de război, propaganda și un sentiment general de pesimism. Deși numeroși tineri și femei s-au oferit voluntari pentru a apăra țara, o parte a populației a ales să părăsească țara sau a căutat modalități de a evita serviciul militar.⁸⁰⁷

Până în 2014, Ucraina avea o capacitate redusă de descurajare. După anexarea Crimeei și conflictul din Donbas, conștientizarea pericolului rus a crescut, dar nu suficient pentru a preveni invazia din 2022. Totuși, rezistența Ucrainei a oferit Taiwanului o lecție esențială: un stat mic, unit și susținut de aliați poate face ca o invazie să devină extrem de costisitoare. Chiar și în caz de cucerire, agresorul nu obține decât o țară distrusă și ostilă. Rusia a compromis definitiv relațiile cu Occidentul și mare parte din comunitatea internațională.⁸⁰⁸

O altă lecție pentru Taiwan este că trebuie să depună toate eforturile pentru a descuraja amenințările și pentru a contracara hărțuirea constantă exercitată de China. În acest sens, bugetul său pentru apărare se află la un nivel record, permițând achiziționarea unui număr mai mare de arme moderne, în special din SUA și Europa.⁸⁰⁹

Oficialii taiwanezi subliniază că mențin un dialog constant cu Statele Unite și cu alte state aliate, în vederea cooperării în domeniul apărării, dezvoltării de armament și pregătirii strategice pentru un posibil conflict.⁸¹⁰

Din acest motiv, Partidul Comunist Chinez a transformat fiecare aspect al relațiilor sale cu lumea exterioară într-un instrument strategic, folosit pentru a submina influența Occidentului și pentru a-și promova propriile norme și interese la nivel global. Sub conducerea lui Xi Jinping, China exploatează orice vulnerabilitate identificabilă sau pe care o poate crea în societățile occidentale democratice. Printre tacticile preferate se numără diplomația coercitivă, războiul prin intermediari (proxy), spionajul politic, operațiunile de influență, campaniile de dezinformare și propagandă, furtul de date sensibile și atacurile cibernetice, toate parte a unei strategii complexe

⁸⁰⁷ Art. cit., *Universul.net*, 19 ianuarie 2024.

⁸⁰⁸ *Ibidem*.

⁸⁰⁹ *Ibidem*.

⁸¹⁰ George Sirbu, „Taiwanul studiază tactica de război a ucrainenilor și o discută cu americanii: asemănările și diferențele față de situația Ucrainei”, *HotNews.ro*, 31 martie 2022, <https://hotnews.ro/taiwanul-studiaza-tactica-de-razboi-a-ucrainenilor-si-o-discuta-cu-americanii-asemanarile-si-diferentele-fata-de-situatia-ucrainei-136719>, accesat în data de 11.05.2025.

de extindere a puterii și influenței sale geopolitice.⁸¹¹

Potrivit unor oficiali americani, China ar fi reușit să infiltreze hackeri în rețelele informatice ale unor companii americane din domenii esențiale precum telecomunicații, energie, apă și alte sectoare critice, pregătind terenul pentru posibile atacuri cibernetice coordonate. Scopul ar fi acela de a provoca panică, haos și de a împiedica Statele Unite să reacționeze eficient și rapid în apărarea Taiwanului.⁸¹²

Beijingul susține că responsabilitatea pentru escaladarea tensiunilor aparține Taiwanului, acuzându-l că colaborează cu puteri străine pentru a promova în mod activ ideea independenței formale față de China.⁸¹³

Operațiunile de spionaj ale Chinei asupra Taiwanului au un impact semnificativ asupra securității regionale și a strategiilor de apărare ale guvernului taiwanez, influențând atât aspectele militare, cât și cele politice și tehnologice. Presiunile chineze asupra infrastructurii de securitate a Taiwanului vizează instituțiile guvernamentale de la care urmăresc să obțină informații strategice și politice, sistemele militare, pentru a monitoriza capacitățile și mișcările armatei taiwaneze și companiile din domeniul tehnologiei și apărării, pentru a fura proprietate intelectuală și tehnologii sensibile, inclusiv în domeniul semiconductoarelor.

Pentru a preveni scurgerile de informații, autoritățile din Taipei au impus reguli stricte în armată și guvern, cerând membrilor de partid să declare călătoriile în China și contactele cu oficiali chinezi. Măsurile includ și monitorizarea atentă a angajaților publici.⁸¹⁴ Totodată, numărul cazurilor de spionaj în favoarea Beijingului este în creștere, vizând atât militari activi, cât și pensionari.⁸¹⁵

⁸¹¹ Rayhan, *Xi Jinping and the new Chinese century*, pp. 88-90.

⁸¹² Ciprian Dumitrache, „Războiul hibrid, rafinat de chinezi. Directorul FBI: China a infiltrat hackeri care pot să atace în orice moment infrastructura critică a SUA”, *DefenseRomania.ro*, 19 aprilie 2024, https://www.defenseromania.ro/razboiul-hibrid-rafinat-de-chinezi-directorul-fbi-china-a-infiltrat-hackeri-care-pot-sa-atace-in-orice-moment-infrastructura-critica-a-sua_627948.html, accesat în data de 11.05.2025.

⁸¹³ Art. cit., *Economica.net*, 12 octombrie 2022.

⁸¹⁴ Ciprian Pop, „Taiwan: membrii partidului de guvernământ trebuie să declare toate călătoriile în China Populară de teama spionajului”, *AMOS News*, 22 aprilie 2025, <https://www.amosnews.ro/taiwan-membrii-partidului-de-guvernament-trebuie-sa-declare-toate-calatoriile-in-china-populara-de-teama-spionajului/>, accesat în data de 12.05.2025.

⁸¹⁵ „Taiwanul intenționează să reînființeze tribunalele militare pentru cazurile de spionaj în favoarea Chinei”, *G4Media.ro*, 13 martie 2025, <https://www.g4media.ro/taiwanul-intentioneaza-sa-reinfiinteze-tribunalele-militare-pentru-cazurile-de-spionaj-in-favoarea-chinei.html>, accesat în data de 12.05.2025.

În acest context, președintele Taiwanului a etichetat China drept „putere străină ostilă” și ia în calcul reintroducerea instanțelor militare pentru judecarea cazurilor de spionaj care implică soldați. Un expert din Taipei sublinează că, dincolo de represiune, este esențială conștientizarea publică și aplicarea unor sancțiuni mai dure pentru a face trădarea „de neconceput”.⁸¹⁶

Spionajul chinezesc a determinat Taiwanul să-și întărească cooperarea cu aliații occidentali, în special cu SUA. Cele două țări au semnat un tratat de apărare încă din 1954, iar SUA rămâne principalul furnizor de armament al insulei. O eventuală invazie chineză ar putea atrage un răspuns militar american și sprijin din partea altor națiuni precum Canada, Marea Britanie, Australia și Franța.⁸¹⁷

La nivel regional, spionajul chinezesc amplifică tensiunile din Asia-Pacific, fiind perceput ca o formă de agresiune hibridă și parte a strategiei Beijingului de extindere a influenței. China este frecvent acuzată de campanii de spionaj cibernetic împotriva guvernelor și infrastructurii critice din țări precum Australia, Japonia, Taiwan sau Coreea de Sud. Aceste acțiuni sporesc neîncrederea și determină consolidarea apărării cibernetice și a alianțelor regionale precum AUKUS, Quad sau Clean Network.⁸¹⁸

O formă importantă de cooperare internațională între guvernul de la Taipei și statele occidentale o reprezintă desfășurarea de exerciții comune de securitate cibernetică și militară, în special cu Statele Unite. Aceste exerciții vizează simularea unor scenarii de război informațional și atacuri cibernetice, testând capacitatea de reacție a Taiwanului. Cu sprijinul SUA, au fost organizate simulări care au inclus tentative de infiltrare în bazele de date guvernamentale prin tehnici de inginerie socială, precum trimiterea de mesaje infectate către angajați. În plus, oficiali din Australia, Indonezia și Japonia participă activ la testarea și îmbunătățirea sistemelor de apărare ale Taiwanului.⁸¹⁹

⁸¹⁶ Ciprian Pop, „Spionajul Chinei Populare în Taiwan: amenințarea din interior”, *AMOS News*, 23 martie 2025, <https://www.amosnews.ro/spionajul-chinei-populare-in-taiwan-amenintarea-din-interior/>, accesat în data de 12.05.2025.

⁸¹⁷ Ionuț Baias, „Silicon shield din Taiwan: Ce ar trebui să facă insula ca să nu fie următoarea Ucraină”, *HotNews.ro*, 3 aprilie 2022, <https://hotnews.ro/silicon-shield-din-taiwan-ce-ar-trebui-sa-faca-insula-ca-sa-nu-fie-urmatoarea-ucraina-136197>, accesat în data de 12.05.2025.

⁸¹⁸ Radu Carp, „Ce înseamnă AUKUS?”, *Contributors*, 10 octombrie 2021, <https://www.contributors.ro/ce-inseamna-aukus/>, accesat în data de 15.05.2025.

⁸¹⁹ „SUA și Taiwan realizează primul exercițiu comun de defensivă împotriva atacurilor cibernetice”, *HotNews.ro*, 5 noiembrie 2019, <https://hotnews.ro/sua-si-taiwan-realizeaza-primul-exercitiu-comun-de-defensiva-mpotriva-atacurilor-cibernetice-292134>, accesat în data de 15.05.2025.

Biroul Național de Securitate din Taiwan avertizează asupra creșterii și complexității amenințărilor cibernetice, intensificate pe fondul tensiunilor cu Beijingul. Răspunsul Taipeiului include investiții majore în apărare cibernetică și cooperare internațională, însă numărul atacurilor continuă să crească, punând sub semnul întrebării eficiența pe termen lung a acestor măsuri. Deși China neagă implicarea, autoritățile taiwaneze și guvernele occidentale o acuză de atacuri cibernetice și alte forme de „hărțuire în zona gri”, inclusiv exerciții militare organizate în apropierea insulei și campanii de supraveghere. Unele atacuri, precum cele de tip DDoS, au fost sincronizate cu manevrele militare chineze, vizând site-urile financiare și de transport pentru a amplifica presiunea psihologică.⁸²⁰

Experții taiwanezi au identificat utilizarea tehnicilor de tip „advanced persistent threat” (APT) și a backdoor-urilor care permit accesul la rețele sensibile și infrastructuri critice. De asemenea, atacurile prin inginerie socială vizează conturile de e-mail ale funcționarilor pentru a obține informații confidențiale și control asupra sistemelor-cheie. În acest context, guvernul taiwanez a crescut nivelul de alertă și securitate cibernetică.⁸²¹

De exemplu, în 2024, Taiwan a raportat o dublare a atacurilor cibernetice provenind din China, ajungând la o medie zilnică de 2,4 milioane, multe vizând instituții guvernamentale și infrastructura critică. Aceste atacuri fac parte din așa-numita „zona gri”.⁸²²

Conflictul de zonă gri este o formă de confruntare care se desfășoară între starea de pace și război, caracterizată prin ambiguitate în privința obiectivelor finale, a actorilor implicați, a încălcării normelor internaționale și a rolului pe care ar trebui să-l joace forțele armate. Aceste conflicte permit adversarilor să-și promoveze interesele fără a depăși pragul care ar declanșa un răspuns militar clar, uneori chiar fără ca statul țintă să conștientizeze că are loc un conflict.⁸²³

⁸²⁰ Andrei Simion, „China a „bombardat” Taiwanul cu 2,4 milioane de atacuri cibernetice pe zi, arată un raport”, *Playtech.ro*, 10 ianuarie 2025, <https://playtech.ro/2025/china-a-bombardat-taiwanul-cu-24-milioane-de-atacuri-cibernetice-pe-zi-arata-un-raport/>, accesat în data de 22.05.2025.

⁸²¹ *Ibidem*.

⁸²² Yimou Lee, „Chinese cyberattacks on Taiwan government averaged 2.4 mln a day in 2024, report says”, *Reuters*, 6 ianuarie 2025, <https://www.reuters.com/technology/cybersecurity/chinese-cyberattacks-taiwan-government-averaged-24-mln-day-2024-report-says-2025-01-06/>, accesat în data de 22.05.2025.

⁸²³ Nora Bensahel, „Darker Shades of Gray: Why Gray Zone Conflicts Will Become More Frequent and Complex”, *Foreign Policy Research Institute*, 13 februarie 2017, <https://www.fpri.org/article/2017/02/darker-shades-gray-gray-zone-conflicts-will-become-frequent-complex/>, accesat în data de 25.05.2025.

Un exemplu relevant este intervenția Rusiei în Crimeea și estul Ucrainei, unde implicarea militară a fost mascată prin utilizarea de forțe fără însemne oficiale („omuleți verzi”), permițând Kremlinului să nege orice implicare directă. La fel, în Marea Chinei de Sud, China folosește nave ale gărzii de coastă și miliții maritime pentru a evita percepția unui conflict militar și a reduce probabilitatea unui răspuns internațional dur. Aceste acțiuni reflectă o tendință mai largă în strategia contemporană: atingerea unor obiective echivalente cu victoria într-un război, dar fără folosirea deschisă a forței armate. În forma sa extremă, conflictul de zonă gri poate evolua spre un „război fără limite”, un tip de confruntare care implică toate dimensiunile societății, de la economie și mediu, până la cultură, media și cibernetică. Într-o astfel de paradigmă, distincția clasică dintre război și pace devine tot mai neclară, iar statele trebuie să-și adapteze mijloacele de apărare și răspuns pentru a face față provocărilor secolului XXI.⁸²⁴

În actualul conflict de „zonă gri”, Taiwan se confruntă cu hărțuiri constante, inclusiv incursiuni aeriene. Fiind o insulă greu de invadat, dar și dificil de reprovizionat, Taiwan ar putea fi nevoit să reziste singur săptămâni sau luni, fără garanția unui ajutor rapid din partea SUA. Prin urmare, capacitatea de rezistență devine esențială.⁸²⁵

Taiwan a adoptat o strategie de „arici”, axată pe capacități asimetrice precum rachete mobile, drone și apărare antiaeriană, în locul unui conflict convențional total. Deși are din 2017 o doctrină militară numită „Conceptul general de apărare”, aceasta nu a fost pe deplin aplicată. Strategia presupune renunțarea la echipamente costisitoare, cum ar fi avioane și submarine, care ar fi oricum vulnerabile în caz de atac.⁸²⁶

The Telegraph a identificat cinci semne clare că Beijingul s-ar putea pregăti pentru o intervenție militară în Taiwan: acțiuni în „zonă gri”, tactici coercitive, întâzieri în dotarea armatei taiwaneze, propagandă intensificată și diplomatie strategică.⁸²⁷

Primul indiciu îl reprezintă incursiunile constante ale avioanelor de luptă chineze în zona de identificare aeriană a Taiwanului, peste 3.000

⁸²⁴ *Ibidem*, pp. 2-4.

⁸²⁵ „Cu ochii pe Ucraina: cum ar trebui ascuțiți spinii Taiwanului”, *Universul.net*, 25 aprilie 2022, <https://universul.net/cu-ochii-pe-ucraina-cum-ar-trebui-ascutiti-spinii-taiwanului/>, accesat în data de 25.05.2025.

⁸²⁶ *Ibidem*.

⁸²⁷ „Analiză The Telegraph. Acțiunile recente ale Chinei sugerează că, treptat, s-ar pregăti de invadarea Taiwanului, mult mai devreme decât era anticipat”, *Biziday*, ianuarie 2025, <https://www.biziday.ro/308510-2/>, accesat în data de 26.05.2025.

doar în 2024. Aceste acțiuni nu doar exersează capacitățile armatei chineze, ci și epuizează resursele taiwaneze și au un efect psihologic major asupra populației și forțelor armate. Acestea sunt completate de tactici coercitive, precum trimiterea de drone, baloane și nave civile în apropierea insulei. Beijingul a început și desfășurarea de exerciții militare neanunțate, menite să normalizeze prezența sa militară și să semnaleze că o invazie poate avea loc oricând.⁸²⁸

Un alt punct sensibil este reprezentat de întâzierile în livrarea și integrarea armamentului american. Deși Taiwan a comandat 400 de sisteme antinavă Harpoon care urmează să fie livrate în 2028, persistă temeri legate de capacitatea reală a armatei taiwaneze de a le opera rapid, din cauza lipsei de personal și a infrastructurii militare încă insuficiente.⁸²⁹

În plan informațional, propaganda și dezinformarea au fost intensificate semnificativ. Autoritățile de la Taipei au raportat o creștere de 60% a informațiilor false distribuite de China pe platforme precum X, Facebook sau YouTube, unde se folosesc conturi false și inteligență artificială pentru a crea materiale video manipulate.⁸³⁰

Pe plan diplomatic, China mizează pe o eventuală apropiere de administrația Trump, percepută că fiind mai puțin implicată ideologic și mai interesată de afaceri decât de apărarea valorilor democratice. Xi Jinping pare să încerce să creeze percepția că Taiwanul nu merită apărare, întrucât costurile ar fi prea mari pentru SUA. În acest context, fostul vicepreședinte american Mike Pence a efectuat o vizită surpriză în Taipei, cerând viitoareii administrații de la Washington să mențină sprijinul pentru Taiwan. El a avertizat că o retragere americană ar putea declanșa o nouă cursă a înarmării nucleare în Asia-Pacific, deoarece statele mici din regiune nu ar mai avea încredere în garanțiile de securitate oferite de SUA. Pence a subliniat că acum este momentul oportun pentru inițierea unui acord de liber schimb între SUA și Taiwan pentru a consolida parteneriatul strategic.⁸³¹

În concluzie, războiul hibrid dus de China împotriva Taiwanului reprezintă o strategie sofisticată și pe termen lung, menită să submineze suveranitatea și reziliența insulei fără a recurge la un conflict militar deschis. Această formă de agresiune non-convențională reflectă ambițiile geopolitice ale Chinei și dorința de reunificare cu Taiwanul prin evitarea riscurilor unui

⁸²⁸ *Ibidem*.

⁸²⁹ *Ibidem*.

⁸³⁰ *Ibidem*.

⁸³¹ *Ibidem*.

conflict militar direct, care ar putea avea consecințe internaționale grave. Războiul hibrid al Chinei împotriva Taiwanului este, de asemenea, o manifestare a competiției globale pentru influență și model politic, iar modul în care Taiwanul răspunde acestor provocări are implicații semnificative pentru securitatea regională și ordinea internațională.

CONCLUZII

Această lucrare a analizat conflictul complex și dinamic dintre Republica Populară Chineză și Taiwan, cu accent pe modul în care războiul hibrid este utilizat de regimul de la Beijing pentru a-și avansa obiectivele strategice fără a recurge la confruntare militară directă. Am urmărit să înțeleg mecanismele prin care un stat autoritar își poate proiecta puterea, să explorez formele moderne de conflict și să analizez felul în care regimul politic intern influențează deciziile de politică externă.

Lucrarea a fost construită în jurul a două ipoteze principale. Prima susține că strategiile de război hibrid ale Chinei contribuie la destabilizarea Taiwanului și afectează stabilitatea regională și internațională. Aceasta a fost confirmată prin analiza tacticilor folosite de Beijing precum spionaj, atacuri cibernetice, dezinformare și presiune diplomatică, care se înscriu într-un model strategic de „conflict sub prag”.

A doua ipoteză a vizat legătura între regimul politic autoritar consolidat sub Xi Jinping și radicalizarea comportamentului internațional al Chinei. Această ipoteză a fost de asemenea validată. Concentrarea puterii și lipsa opoziției interne au dus la o atitudine mai agresivă în relațiile internaționale, vizibilă în politica față de Taiwan și în contestarea ordinii globale dominată de SUA.

Pentru susținerea acestor ipoteze, cercetarea a fost ghidată de următoarele întrebări de cercetare, formulate astfel: „Care sunt principalele tactici utilizate de Republica Populară Chineză în războiul hibrid împotriva Taiwanului?”, „Cum influențează propaganda și dezinformarea promovate de China percepția internațională asupra Taiwanului?”, „Cum se poziționează alte puteri globale, precum SUA, Japonia și UE, față de principiul „O singură China”?”, „Cum afectează războiul hibrid al Chinei relațiile diplomatice și recunoașterea internațională a Taiwanului?”

În capitolele 2 și 3 am analizat principalele tactici de război hibrid folosite de China împotriva Taiwanului: propaganda, dezinformarea, presiunea diplomatică și economică. Aceste metode depășesc sfera militară și includ manipularea

informațională și influențarea opiniei publice internaționale. China promovează constant ideea că Taiwanul face parte din teritoriul său, impunând folosirea denumirii „Chineză Taipei” și descurajând orice recunoaștere oficială. În același timp, desfășoară atacuri cibernetice asupra infrastructurii taiwaneze și exercită presiuni asupra statelor și companiilor care colaborează cu insula. De asemenea, Beijingul acționează în zona gri, folosind mijloace precum zboruri militare în apropierea Taiwanului și exerciții în strâmtoare, menținând tensiunea fără a recurge la conflict direct.

Toate aceste acțiuni răspund primelor două întrebări de cercetare și demonstrează că războiul hibrid al Chinei urmărește slăbirea poziției Taiwanului pe multiple planuri, prin controlul informației și limitarea vizibilității internaționale.

Poziția altor puteri globale este tratată în capitolul 2, cu accent pe sprijinul ferm și activ al SUA pentru Taiwan, rezervele Japoniei și poziția de echilibru a Uniunii Europene. Deși aceste state nu recunosc oficial Taiwanul ca stat suveran, ele mențin relații strânse în plan economic și de securitate, influențând dinamica regională în favoarea menținerii status quo-ului. Răspunsul la întrebarea 4, privind efectele războiului hibrid asupra recunoașterii internaționale a Taiwanului este evidențiat tot în capitolul 2, unde am arătat cum presiunile exercitate de China limitează tot mai mult relațiile externe oficiale ale Taiwanului. Lipsa calității de membru ONU și retragerea recunoașterii din partea mai multor state confirmă eficiența acestei strategii.

Din punct de vedere metodologic, cercetarea a integrat perspective din istoria contemporană și teorii ale relațiilor internaționale, construind o abordare interdisciplinară. Pentru aceasta, m-am folosit de o varietate de surse, inclusiv articole științifice, materiale de presă și cărți de specialitate. Această metodă a permis o analiză completă, care nu se limitează la descrierea unor evenimente, ci urmărește și causalitatea, strategiile și implicațiile pe termen lung.

Concluzia principală a lucrării este că războiul hibrid dus de RPC împotriva Taiwanului reprezintă o formă modernă de conflict, subtilă și eficientă, adaptată contextului global actual. Beijingul combină mijloace non-militare precum presiunea economică, propaganda, manipularea informației, amenințarea militară indirectă și izolarea diplomatică pentru a destabiliza Taiwan fără a recurge la o confruntare deschisă.

Această strategie funcționează într-un spațiu ambiguu, neacoperit de norme internaționale clare și este specifică regimurilor autoritare care

evită războiul clasic, dar urmăresc obiective geopolitice majore. Tactici precum spionajul, atacurile cibernetice, infiltrarea politică, manipularea mass-mediei și presiunile asupra partenerilor internaționali contribuie la slăbirea rezilienței Taiwanului și la izolarea sa diplomatică.

În concluzie, ceea ce pare la suprafață o luptă pentru un teritoriu este, în realitate, un test de duranță strategică între o democrație mică, dar rezistentă și o putere autoritară care folosește toate resursele posibile pentru a-și atinge obiectivele. Conflictul China-Taiwan nu mai este doar o dispută bilaterală, ci o reflecție a noii ordini mondiale emergente, în care conflictele hibride devin norma, iar liniile dintre război și pace sunt tot mai greu de trasat.

Lucrarea ridică și câteva întrebări deschise pentru cercetări viitoare: cât de eficient poate răspunde Taiwanul acestei presiuni hibride? Cum ar putea evolua poziția SUA dacă China decide o intervenție directă? Și nu în ultimul rând, ce rol vor juca noile tehnologii precum inteligența artificială în viitoarele forme de război hibrid?

BIBLIOGRAFIE

CĂRȚI

- Dikotter, Frank. *China după Mao*. Tradus de Dan Bălănescu. Iași: Polirom, 2024.
- Fenby, Jonathan. *Istoria Chinei moderne*. București: Humanitas, 2018.
- Morgenthau, Hans J. *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace. Brief Edition*. Revised by Kenneth W. Thompson. New York: McGraw-Hill, 1993.
- Rayhan, Abu. *Xi Jinping and the New Chinese Century*. Dhaka: Rayhans, 2023.
- Strittmatter, Kai. *Noua dictatură. Supravegherea digitală ca politică de stat în China*. Tradus de Alexandrina Panaite-Cserkesz. București: Humanitas, 2024.
- Articole:
- Anyalebechi, Shammah Mahakwe și Akie Opune Hart. „Trade Wars and Protectionism in Global Politics: The Case of U.S.–China Trade Relations, 2016–2023.” *Port Harcourt Journal of Society and Environment*, vol. 2, nr. 2 (2024): pp. 1-308.
- Cernat, Romică. „Războiul hibrid – trăsături și efecte –.” *Gândirea Militară Românească*, nr. 2 (2019): pp. 54-73.
- Djuyandi, Yusa, Arfin Sudirman și R. Widya Setiabudi Sumadinata. „Taiwan Crisis: A Strategic Analysis Amid the US-China Tension.” *The Seybold Report*, vol. 17, nr. 8 (2022): pp. 595–610.
- Itakura, Ken. „Evaluating the Impact of the US–China Trade War.” *Asian Economic Policy Review*, vol. 15, nr. 1 (2019): pp. 77-93. <https://doi.org/10.1111/aep.12286>.
- Medeiros, Evan S. „The Changing Fundamentals of US-China Relations.” *The Washington Quarterly*, vol. 42, nr. 3 (2019): pp. 93-119.
- Reichborn-Kjennerud, Erik și Patrick Cullen. „What Is Hybrid Warfare?” *NUPI Policy Brief*, (2016): pp. 1-4.
- Sato, Koichi. „The Senkaku Islands Dispute: Four Reasons of the Chinese Offensive - A Japanese View.” *Journal of Contemporary East Asia Studies*, vol. 8, nr. 1 (2019): pp. 50-82.
- Steinbock, Dan. „U.S.-China Trade War and Its Global Impacts.” *China Quarterly of International Strategic Studies*, vol. 4, nr. 4 (2018): pp. 515–542.
- Articole de presă:
- „Analiză The Telegraph. Acțiunile recente ale Chinei sugerează că, treptat, s-ar pregăti de invadarea Taiwanului, mult mai devreme decât era anticipat. Ezitările lui Donald Trump de a se poziționa clar de partea Taipeiului vor fi fructificate de Beijing.” *Biziday*, ianuarie 2025. <https://www.biziday.ro/308510-2/>.
- „China urmărește războiul din Ucraina pentru a dezvolta strategii de război hibrid împotriva Taiwanului – responsabil taiwanez.” *Economica.net*, 12 octombrie 2022. https://www.economica.net/china-urmareste-razboiul-din-ucraina-pentru-a-dezvolta-strategii-de-razboi-hibrid-impotriva-taiwanului-responsabil-taiwanez_618444.html.
- „Cu ochii pe Ucraina: cum ar trebui ascuțiți spinii Taiwanului.” *Universul.net*, 25 aprilie 2022. <https://universul.net/cu-ochii-pe-ucraina-cum-ar-trebui-ascutiti-spinii-taiwanului/>.
- „FACT SHEET: President Biden Takes Action to Protect American Workers and Businesses from China’s Unfair Trade Practices.” *U.S. Department of Commerce*, 14 mai 2024. <https://www.commerce.gov/news/fact-sheets/2024/05/fact-sheet-president-biden-takes-action-protect-american-workers-and>.
- „Financial Times: Taiwanul încă mai poate evita soarta Ucrainei.” *EurActiv*, 16 ianuarie 2024. <https://www.euractiv.ro/extern/financial-times-taiwanul-inca-mai-poate-evita-soarta-ucrainei-65259>.
- „SUA și Taiwan realizează primul exercițiu comun de defensivă împotriva atacurilor cibernetice.” *HotNews.ro*, 5 noiembrie 2019. <https://hotnews.ro/sua-si-taiwan-realizeaza-primul-exercitiu-comun-de-defensiva-mpotriva-atacurilor-cibernetice-292134>.
- „Sub amenințarea bătașilor. Ce pot învăța Ucraina și Taiwan una de la cealaltă?” *Universul.net*, 19 ianuarie 2024. <https://universul.net/sub-amenintarea-batausilor-ce-pot-invata-ucraina-si-taiwan-una-de-la-cealalta/>.
- „Taiwanul intenționează să reînființeze tribunalele militare pentru cazurile de spionaj în favoarea

- Chinei." *G4Media.ro*, 13 martie 2025. <https://www.g4media.ro/taiwanul-intentioneaza-sa-reinfiinteze-tribunalele-militare-pentru-cazurile-de-spionaj-in-favoarea-chinei.html>.
24. „Uniunea Europeană și Taiwan.” *EEAS*, 31 decembrie 2024. https://www.eeas.europa.eu/delegations/taiwan/european-union-and-taiwan_en?s=242&e-trans=ro.
  25. Albu, Alexandra. „Zece lucruri pe care trebuie să le știi despre Taiwan și China, următorul mare cinci pe harta războaielor lumii.” *Panorama*, 4 noiembrie 2024. <https://panorama.ro/china-taiwan-risc-razboi-exercitii-10-lucruri/>.
  26. Băiaș, Ionuț. „Silicon shield din Taiwan: Ce ar trebui să facă insula ca să nu fie următoarea Ucraină.” *HotNews.ro*, 3 aprilie 2022. <https://hotnews.ro/silicon-shield-din-taiwan-ce-ar-trebuie-sa-faca-insula-ca-sa-nu-fie-urmatoarea-ucraina-136197>.
  27. Bensahel, Nora. „Darker Shades of Gray: Why Gray Zone Conflicts Will Become More Frequent and Complex.” *Foreign Policy Research Institute*, 13 februarie 2017. <https://www.fpri.org/article/2017/02/darker-shades-gray-gray-zone-conflicts-will-become-frequent-complex/>.
  28. Carp, Radu. „Ce înseamnă AUKUS?” *Contributors*, 10 octombrie 2021. <https://www.contributors.ro/ce-inseamna-aukus/>.
  29. Clarke, Jennifer. „What Tariffs Has Trump Announced and Why?” *BBC News*, 28 mai 2025. <https://www.bbc.com/news/articles/cn93e12rypgo>.
  30. Copp, Tara și David Rising. „US Defense Secretary Warns Indo-Pacific Allies of ‘Imminent’ Threat from China.” *AP News*, 31 mai 2025. <https://apnews.com/article/us-hegseth-speech-china-taiwan-7a0ee0860be972f5f9eeca09926ecd85>.
  31. Cox, Michael. „How Soviet is China?” *Council on Geostategy*, 22 mai 2023. <https://www.geostategy.org.uk/britains-world/how-soviet-is-china/>.
  32. Dumitrache, Ciprian. „Războiul hibrid, rafinat de chinezi. Directorul FBI: China a infiltrat hackeri care pot să atace în orice moment infrastructura critică a SUA.” *DefenseRomania.ro*, 19 aprilie 2024. https://www.defenseromania.ro/razboiul-hibrid-rafinat-de-chinezi-directorul-fbi-china-a-infiltrat-hackeri-care-pot-sa-atace-in-orice-moment-infrastructura-critica-a-sua_627948.html.
  33. Lee, Yimou. „Chinese Cyberattacks on Taiwan Government Averaged 2.4 Mln a Day in 2024, Report Says.” *Reuters*, 6 ianuarie 2025. www.reuters.com/technology/cybersecurity/chinese-cyberattacks-taiwan-government-averaged-24-mln-day-2024-report-says-2025-01-06/.
  34. Liff, Adam P. „Has Japan’s Policy Toward the Taiwan Strait Changed?” *Brookings*, 23 august 2021. <https://www.brookings.edu/articles/has-japans-policy-toward-the-taiwan-strait-changed/>.
  35. Liff, Adam P. „Japan, Taiwan and the ‘One China’ Framework after 50 Years.” *The China Quarterly*, 26 septembrie 2022. Cambridge University Press. <https://www.cambridge.org/core/journals/china-quarterly/article/japan-taiwan-and-the-one-china-framework-after-50-years/14816CCA1B6E067452E15B2CED381165>.
  36. Pop, Ciprian. „Spionajul Chinei Populare în Taiwan: amenințarea din interior.” *AMOS News*, 23 martie 2025. <https://www.amosnews.ro/spionajul-chinei-populare-in-taiwan-amenintarea-din-interior/>.
  37. Pop, Ciprian. „Taiwan: membrii partidului de guvernământ trebuie să declare toate călătoriile în China Populară de teama spionajului.” *AMOS News*, 22 aprilie 2025. <https://www.amosnews.ro/taiwan-membrii-partidului-de-guvernament-trebuie-sa-declare-toate-calatoriile-in-china-populara-de-teama-spionajului/>.
  38. Rugaber, Christopher. „US Consumer Sentiment Slides to 3-Year Lows as Trade War Raises Inflation Anxiety.” *AP News*, 16 mai 2025. <https://apnews.com/article/economy-inflation-consumer-confidence-f7d2635e665fa1be2695c5e830fc23ae>.
  39. Simion, Andrei. „China a „bombardat” Taiwanul cu 2,4 milioane de atacuri cibernetice pe zi, arată un raport.” *Playtech.ro*, 10 ianuarie 2025. <https://playtech.ro/2025/china-a-bombardat-taiwanul-cu-24-milioane-de-atacuri-cibernetice-pe-zi-arata-un-raport/>.
  40. Sîrbu, George. „Taiwanul studiază tactica de război a ucrainenilor și o discută cu americanii: asemănările și diferențele față de situația Ucrainei.” *HotNews.ro*, 31 martie 2022. <https://hotnews.ro/taiwanul-studiază-tactica-de-razboi-a-ucrainenilor-si-o-discută-cu-americanii-asemanarile-si-diferentele-fața-de-situația-ucrainei-136719>.

RAPOARTE

1. Wang, Howard și Brett Zakheim. *China’s Lessons from the Russia-Ukraine War: Perceived New Strategic Opportunities and an Emerging Model of Hybrid Warfare*. Santa Monica: RAND Corporation, 2025.